Ч. 269 (15.070). Львів, субота 3. грудня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . . 15.00 "
піврічно . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 2.. ДОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 25 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Нові уряди у федеративній державі чехів, словаків та карпатських українців.

О. Д-Р ВОЛОШИН Є ДАЛЬШЕ ПРЕМІЄРОМ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Президент Гаха затвердив нові уряди у такому складі:

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД.

Премієр: Р. Беран;
закордонні справи: д-р Хвальковський;
народня оборона: д-р Сировий;
скарб: д-р Калькус;
пошта і залізниця: ген. Елієш;
віцепремієр: Сідор;
міністр без теки: д-р Гавелка.

УРЯД ЧЕХІЇ.

Внутрішні справи: д-р Фішер;
освіта: проф. Копрас;
справедливість: д-р Крейчі;
промисл: д-р Шашко;
праця: Чіпер;
рільництво: д-р Фаєрабенд;
суспільна опіка і здоровля: д-р Клюмпар;
публичні роботи: Чіпер;
пропаганда: Гавелка.

УРЯД СЛОВАЧЧИНИ.

Премієр та міністр внутрішніх справ, соціяльної опіки та здоровля: о. д-р Тісо.
Скарб, торговля і промисл та земельні справи: Теплянський.
Залізниця, пошта і праця: д-р Дурчанський.
Освіта та шкільництво: д-р Чернак.
Справедливість: д-р Ваньча.

УРЯД КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Премієр: о. д-р Августин Волошин.
Міністр: Юлій Ревай.

Поліція Карпатської України підлягає місцевому урядові.

На основі постанови уряду Карпатської України з 27. XI. утворено у Хусті краєву дирекцію поліції. Від 1. грудня службу безпеки в Карпатській Україні обняла українська поліція.

—o—

Благословення для Карпатської України від архиепископа Праги.

Як подає пресове бюро Карпатської України, архиепископ Праги кард. Кашпар відбув розмову з мін. Реваєм та передав привіт і побажання для прем. о. д-ра Волошина і благословення для українського народу

РОЛЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ МОСКВОФІЛІВ У ЧЕСЬКОМУ НАСВІТЛЕННІ.

Цій справі присвячують праські „Лідове Лісти" довшу статтю, яка підкреслює, що вже у 1919. р. чеська академія наук ствердила, що славинське населення Карпатської України є частиною українського народу. Деякі політичні групи активізували москвофілів, видвигаючи штучно мовне питання, та у недавній кризі виявилося, що москвофіли — це мадярофіли. Лиш українцям треба завдячувати, що Карпатська Україна залишилась у федеративному звязку з Прагою

Свідомий українець жертвує в ювилейнім році „Просвіти" даток на нитку в прапорі „Просвіти".

VI. 1. Pr. 657/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie Przewodniczący Wiceprezes S. O. Malicki Sędziowie S. O. dr. Locker i dr. Pośmiekiewicz w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Dilo", z daty Lwów 18. XI. 1938 do sygn. VI. 1. Pr. 657/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 listopada 1938 po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: A) uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 17. XI. 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" nr. 256 z daty Lwów 18. XI. 1938 zawierającego w artykule pt. „Nowynky" w ustępie od słów „ni słowamy" do słów „hrabiwsi jich?" znamiona wyst. z art. 170 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywny do 400 złotych. B) nie uwzględnić natomiast wniosku Prokuratora o uznanie za usprawiedliwioną konfiskaty: w artykule pt. „Z Antwerpji do Chustu i Lwowa" ustępu od słów „tilky na samij" do końca artykułu oraz c) w artykule pt. „Dywersanty z szokoladowe „Fukas" i konfiskaty tychże uchylić. Uzasadnienie. Ad A) wymieniony ustęp zawiera nieprawdziwe wiadomości, mogące wywołać niepokój publiczny o położeniu Ukraińców w Polsce. Ad B) W ustępach pod B) wymienionych nie dopatrzył się Sąd znamion jakiegokolwiek przestępstwa. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący Malicki wr. Protokolant Barabolak wr. Za zgodność Kol. kier. sek.

VI. 1. Pr. 656/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie Przewodniczący Wiceprezes S. O. Malicki, Sędziowie S. O. dr. Locker i dr. Posiekiewicz w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Dilo" z daty Lwów, dnia 19. XI. 1938 do sygn. VI. 1. Pr. 656/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 listopada 1938 na wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: A) uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. XI. 1938 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „DILO" nr. 257 z daty Lwów 19. XI. 1938 zawierającego w artykule pt. „Dżerelo neспokoju" w ustępie od słów „chto koho tut" do końca artykułu, znamiona przest. z art. 170 i 154 § 1 i 2 kk. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. B) Nie uwzględnić natomiast wniosku Prokuratora o uznanie za usprawiedliwioną konfiskaty w tymże artykule ustępu od słów „ta wsia pisania" do słów „aparati" i konfiskatę tegoż uchylić. Uzasadnienie. Ad A) Wymieniony ustęp tendencyjnie i świadomie nieprawdziwie przedstawia politykę Rządu Polskiego w sprawie ukraińskiej i w ten sposób szerzy fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny. Nadto zawiera określenia propagujące ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Ad B) W ustępie pod B) wymienionym nie dopatrzył się Sąd znamion jakiegokolwiek przestępstwa. Według §§ 487, 490, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący Malicki w. r. Protokolant: Barabolak w. r. Za zgodność w z. Kol. kier. sekr.

—

Ендецька програма у словах і ділах.

Львів, 2. грудня 1938.

Вчорашній „Варшавскі Дзєннік Народови" приніс обширну передову статтю на тему меншинової проблеми у Польщі. Тому, що це центральний орган Стронніцтва Народового, його погляди — це немов найавторитетніше ствердження і сформулювання поглядів верхівки цієї партії, тим більше, що маємо тепер не тільки повторення, але й поширення та пояснення недільних резолюцій ендецької головної управи.

Отже маємо тут головну тезу, на якій спіраються всі дальші засновки і висновки, а саме, що Східна Галичина і Волинь — **це національно мішаний край, який від** віків належав до Польщі. На цій підставі ендеки кажуть, що 1) ці землі мусять належати до Польщі як її інтегральна частина, тим більше, що „землі південно-східні є необхідною передумовою існування польської держави, так, як такою **передумовою є спірати державу на Балтик" і 2) не тільки польське, але й українське населення того краю є автохтонне, живе там від непамятних літ.** І тому (читаємо) на тих „мішаних" теренах треба скріплювати щодо якости і кількости польський елемент, але треба дати й українцям змогу суспільного, господарського і культурного розвитку. Буквально той уступ звучить так: „Ми не є ворогами руської людности (Строн. Народове та його газети скрізь уживають терміну „руський нарід", „серед якого істнує національний і політичний український рух" — це вже специфічна ендецька термінольогія, яка більше компромітує ендеків, ніж нам шкодить — Ред.), не замикаємо очей на факт, що вона сидить від віків на землях, про які тут мова. Вона повинна мати запевнені умовини корисного суспільного, господарського і культурного розвитку". Очевидно, що одночасно ендеки є рішуче проти українських автономічних вимог, вимагаючи від українців, щоб вони „застосувались у своїх політичних аспіраціях" до „призначення українського (руського) населення жити завжди у польській державі".

Стверджуємо передовсім, що в такому формулуванні є вже деякий поступ. Досі чули ми від ендеків, що це виключно і тільки польська земля, польський край, що поки поляки прийшли на Червенську Землю — тільки медведі тут гуляли (ославлена відозва про потребу святкувати в 1940 році 600-ліття здобуття Галичини Казимиром Великим, себто упадку Галицько-Волинської Держави), іншими словами, що українці, не як нарід, а просто як „національно-політичний рух", придуманий Стадіоном, не мають ніякого права — домагатися тут якихсь прав. Колиж тепер ендеки кажуть з цим „рухом" рахуватись і признають йому „навіть" право до політичних аспірацій, **тільки з відреченням автономістичної концепції, коли тепер кажеться про потребу запевнити автохтонам-неполякам (байдуже, чи їх будуть називати українцями чи русинами) умовини суспільного, культурного й господарського розвитку,** — то це чейже безумовно поступ. Поступ чисто **формальний,** словесний, **який у** нічому не змінює **фактичного** підходу ендеків до цих справ.

Між тезою скріплювання польського стану за галицько-волинських теренах і тезою укра-

ïнського господарсько-культурного вадовілля не булоб — теоретично — тоді суперечности, колиб те скріплення, що його поручають ендеки, не мало йти на рахунок і коштом українців. Наприклад: повну правду мають поляки, що ніодна польська дитина не повинна у польській державі вчитися в іншій школі, як тільки польській. Тому може дійсно треба було збільшити стан польського шкільництва після переходу галицько-волинських земель до Польщі. Але під „умовинами корисного культурного розвитку" треба чейже розуміти однаково народню, як середню і високу освіту: чи можуть ендеки заперечити, що „культурний розвиток", та ще й „корисний" („помисьльни"), не може чейже розвиватись без власного шкільництва?! Колиж так, то чому вони, ендеки, є першими й головними пружинами та промоторами всякої боротьби проти української аполітичної акції за рідним народнім шкільництвом та за українським університетом?! Чому їх лідер та ідеольоґ і практик у ділянці національної політики, Станіслав Ґрабський, перевів закон, який польське народнє шкільництво збільшує саме коштом дотогочасного українського, та ще й таким робом покермував тоді справою, що свому міністеріяльному товаришеві п. Ст. Тугутові, представив, що це концесія для українців?! Адже ценоторійно відомі і стверджені речі, на які є докази у формі заяв обох тих діячів...

Тому у становищі ендеків є подвійне внутрішне забріхання: 1) кажучи про „закріплення та збільшення польського елементу", кажучи про ту позитивну програму щодо польського населення краю, ендеки ні словом не згадують, як і в чому воно має безпосередньо бити по українцях, автоматично зменшуючи український стан посідання та погіршуючи „умовини українського корисного суспільного, культурного й господарського розвитку"; 2) колиж формулюють свою позитивну програму до українства в той спосіб, що відмовляють йому права на окрему національно-політичну особовість у державі, але признають право до того культурно-господарського розвитку, то одночасно роблять у практиці усе можливе, щоб до нього навіть у мінімальних межах не допустити, ба навіть, щоб ті культурно-господарські станиці, що їх українці власною енергією і власним накладом праці та гроша здвигнули — знищити.

Тому не знаємо, чи останні резолюції ендецької верхівки у Варшаві — це тільки еквілібристика на показ, чи може така еволюція думки, яка ще не ввійшла в розумування та відчування самих ендеків, і тому буває раз-у-раз дискредитована їх власною поведінкою. Звертаємо увагу, що всі голосні виступи ендецької молоді, зокрема з першої половини листопада ц. р., звертаються саме проти українських культурних і господарських станиць, себто проти тої ділянки, яку ендецька верхівка віддає українцям, як дозволене поле їхньої діяльности. Що виписують і що діють польські ендеки саме на відтинку українських культурно-господарських амбіцій?! Хтож має доступ до польської ендецької молоді та львівських, луцьких чи тернопільських ендеків, коли вони діють щось зовсім суперечне з тим, що кажуть і пишуть ендецькі проводирі з варшавського центра? Чи це бунт місцевих партійних осередків і місцевої молоді проти партійного варшавського осередка диспозиції, чи свідома дволична гра?!

„Сьогодні діла так стоять (кінчає „Варшавскі Дзєннік Народови"), що справа збереження Польщі однаково на південному сході, як над Балтиком вирішуватись буде саме у Львові і на Волині. Добре діється, що польські ендеки, які мають такий величезний (може не формальний, але фактичний) вплив на формування всієї дійсности у Польщі, перестали легковажити собі українську проблему. Але зле, дуже зле діється, коли вони гадають, що можна цю проблему розвязати фальшивою грою, писаною господарсько-культурною толеранцією та робленим на вулицях націоналістичним ексклюзивізмом, і коли завжди ще не мають відваги поглянути правді в очі: що українська справа надто велика і надто складна проблема, щоб можна її обчімхувати з всебічного політичного значіння і характеру та зводити до якогось реґіонального культурно-господарського відтинка. Самі ендеки у це не вірять — нащож ширити баламуцтво серед своїх і чужих?!

ік.

Східно-европейські турботи Женеви.

(Від власного кореспондента.)

Женева, 28. листопада 1938.

Женева як осідок Ліги Націй перестала бути поважним чинником політичного життя Европи, але є далі його показчиком, його термометром і барометром. Швайцарія, особливож Женева, які живуть властиво більше політичним життям Европи, ніж своїм власним, виявляють особливу чуйність під цим оглядом. Отже дуже характеристично, що грубі букви рекламних наголовків швайцарської преси з 25. ц. м. казали не про англьо-німецьке поріжнення, відвідини англійських міністрів у Парижі чи боротьбу французького уряду проти революційних страйків, а про здогадні приготування до польсько-мадярської інтервенції в Карпатській Україні. В цьому виявилось виразно переконання швайцарської, а очевидно й поважної частини европейської, преси, що центр політичної ваги перенісся з заходу Европи до її осередніх і східніх частин, що політичні відносини на заході переходять на шлях еволюції і помирного розвитку, тоді, як на сході наближаються вирішні події, започатковані перебудовою Чехословаччини.

Вечором 25. ц. м. принесла рухлива місцева агентура „Телепрес" повідомлення з Берліна, в якім говорилося: „Всупереч сенсаційним інформаціям, поданим пресою в четвер вечором про еволюцію справи Карпатської України, політичні кола бачать справжнє відпруження. Коли й був момент гострої кризи, то тепер показується, що всі алярмові повідомлення, більшість яких була зрештою тенденційна, лишилися позаду подій. Стверджуємо також помітну зміну у становищі мадярської і польської преси, що найбільш зацікавилась цим питанням. Щодо становища мадярського уряду, то згадують, що він приняв без застережень італійсько-німецьке рішення. У своїй останній промові сказав п. Імреді виразно, що питання спільного польсько-мадярського кордону не є актуальне, хоч і лишається мадярським домаганням. Але, як там і є, а Німеччина уважає розмежування, переведене віденським рішенням, остаточним. Нема причини думати, що політику Німеччини змінено по віденській конференції. Зрештою, тут тримаються тої думки, що поза юридичним становищем сучасне фактичне становище дозволяє сподіватися відпруження і заспокоєння". До цього переконання прийшла очевидно і швайцарська преса заспокоївшись у справі найближчих подій на сході Европи.

Але українська преса не може поминути без відповідної уваги того факту, що ревіндикаційна акція Мадярщини, зокрема її пропаґанда в цьому напрямі, ведеться в цілій Европі, отже і в Швайцарії. При тих великих засобах, які стоять до розпорядження цій акції, осягає вона, природно, і деякі результати, особливо з огляду на те, що інформація про Україну взагалі та про Карпатську Україну зокрема не стоїть, на жаль, на потрібнім рівні. Навіть „Журналь де Женев", назагал досить добре поінформований в українських справах, містив в останнім часі майже щодня ріжні татарські вісти про заворушення і навіть бої на Карпатській Україні, про петиції її „рутенського" населення за прилученням до Мадярщини, про заходи американських „рутенів" у цьому напрямі, про труднощі карпато-українського уряду і т. і. Було, правда, поміщене спростування цих вісток з чеського боку, але була також мадярська відповідь на нього. В цій відповіді вказано на те, що карпато-український уряд боїться плебісциту, але забули про те, що мадярський уряд побоявся перевести його в околицях Ужгороду і Мукачева перед їх прилученням до Мадярщини.

До Вашого кореспондента прислали [illegible] уперше, як можливо й до інших, „Дунайські Новини", перше число з 6-го року видання; цей місячник видає у французькій мові Мадярська Ліґа для ревізії тріянонського договору в Будапешті. Ціле це листопадове число присвячене рішенню віденської конференції [illegible] пропаганді за спільний польсько-мадярський кордон. Є тут і стаття, автор якої намагається довести, що празький уряд властиво не [illegible]ся та розписується про боротьбу між чехами і словаками та між словаками і „рутенами". Є там також довга стаття, в якій пишеться, що „Волошин заступає інтереси не рутенського народу, а Праги"; в попередній також „[illegible]реконливо" доказується, що ці „рутенські" інтереси заступали Бродій та Фенцик, який [illegible]голосив свою солідарність з ним, але [illegible] утікти. Мадярські домагання супроти Румунії та Югославії зазначено дрібним друком на останній сторінці, з чого виходилоб, що [illegible]нальні інтереси мадярських меншин у цих державах жертвуються політичним, а властиво [illegible]періялістичним інтересам Мадярщини. Таке враження мусять викликати „Дунайські Новини" не лише в Женеві, але і в Европі взагалі.

Тутешні політичні кола можуть [illegible] розуміти краще, ніж які інші, що не для [illegible] покінчено з еґоїстичною політикою [illegible] менших держав у Лізі Націй, щоб менші держави могли стояти на перешкоді до здійснення широких політичних плянів великодержав на сході Европи. Сучасне зацікавлення цими [illegible]вами спонукує як женевських, так і европейських політиків ставитись уважно до офіційних заяв прем'єра уряду Карпатської України та його інших міністрів. Але на будуче [illegible]деться мабуть звертати в міру сил і [illegible] більшу увагу на інформування европейської опінії і в карпато-українських справах, [illegible] більше, що і совітська і несовітська преса [illegible] дуже докладно займається.

М. Даваб[illegible]

Ґенеральний секретар фашистівської партії видвигає

Італійські домагання до Корсики й Тунісу.

Як подає льондонський „Нюз Кронікл" у кореспонденції з Неаполю, ґенеральний секретар італійської фашистівської партії Стараче виголосив у Неаполі на засіданні фашистівської партії велику політичну промову. Він заявив, що фашистівський уряд не зважаючи на те, чи у Франції буде правий чи лівий уряд, мусить змагати до експанзії та стануть твердо у басейні Середземного Моря. Найближчою метою в італійській політиці буде Туніс та Корсика.

ЩО НА ТЕ ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА?

Протифранцуська демонстрація, що відбулася минулої середи в італійському парляменті викликала в Парижі прикре враження; зрештою паризька преса обговорює цю справу дискретно і здержливо.

„Парі Суар" підкреслює, що Франція хоче зближення з Італією, але рішена не уступити ані пяди своєї землі.

„Журналь де Деба" домагається від уряду, щоб відповів на римську демонстрацію рішуче — не так, як на німецькі кольоніяльні домагання.

„Пті Парізіен" натякає, що протифранцуську демонстрацію зааранжував італійський уряд. Протифранцуські оклики не були спонтанні, бо в італійському парляменті все [illegible] бачене й урегульоване. Франція мусить уважати цього роду манифестацію офіційною, [illegible] більше, що французький амбасадор був у дипльоматичній льожі підчас неї.

На подібний оклик годі інакше відповісти, як тільки потверджуючи, що Туніс є частиною французької території.

„Тан" звертає увагу на заяву [illegible], що всі мобілізаційні накази в часі [illegible] кризи були звернені проти Франції й [illegible]. Щодо самої демонстрації „Тан" підкреслює, [illegible] це була перша того роду манифестація [illegible]лії від 1888. р., коли то італійці демонстрували у справі Тунісу, Корсики й Ніцеї. „Тан" ставить питання, чи ця манифестація має суттєве [illegible] значіння, чи є тільки пробним балоном, [illegible] має на меті пізнати реакцію інших урядів.

З чужої преси.

Польсько-совітське наближення в світлі голяндської преси.

Голяндський часопис **„Nieuwe Haarlemsche Courant"** з 28. XI. ц. р. пише ось що про польсько-російське порозуміння:

„Польський міністр закордонних справ Бек з кінцем минулого тижня подбав за несподіванку. Не роблячи гомону, він велів свому послові в Москві говорити з Літвіновом, який легко згодився на польську пропозицію. Таким робом у суботу вечором світ поставлено перед несподіванку поліпшення взаємин між Москвою та Варшавою, які ще раз потвердили пакт неаґресії з 1932 р., обіцюючи змагати до кращих торговельних взаємин та з наміром усувати свої взаємні непорозуміння.

До цього часу взаємини між обома державами не були сердечні. Як польський нарід, який з природи має відразу до давніх гнобителів, так і уряд, що від Пілсудського не зближувався до Москви — майже ніколи не бажали кращих взаємин із Росією; молода Польща, що має вельми націоналістичні погляди, не відчувала нічого для совітських практик та ідеольоґії. Тільки між 1932—1934 р., коли Варшава вважала настанову Берліна за безнадійну, взаємини до другої сторони (Росії) були трохи кращі; в тім часі повстав польсько-російський пакт неаґресії. Потім, так як у 1927 р. Пілсудський пророкував у розмові з Бріяном, прийшов Гітлер до влади; Варшава вважала покищо за певніше прийти з ним до договору. Москалі були сердиті на те; приходило й до пограничних інцидентів та гострих коментарів совітської преси. Ще в днях вересня ц. р. Москва думала, що мусить виступити супроти Варшави з гострою нотою. Тепер нараз взаємини знову покращали, коли напрям політики Бека зробив пів обороту.

Ця зміна напряму політики йде впарі із незаперечним погіршенням взаємин між Варшавою та Берліном, що від часу польсько-німецької умови (від 1934 р.) були добрі. Єдине, чого Польща направду лякалася, це німецько-російське зближення. Варшава свіжо мала в памяті розбір з 1795 р., який прийшов внаслідок такого зближення. Вона сама не може нічого почати проти Москви і Берліна, але, завдяки досвідові змудрівши, не покладала поважної надії на французьку поміч. Як у Німеччині прийшов до влади Гітлер, то таке зближення (Росії і Німеччини) було покищо погребане і Польща могла приступити до ведення якоїсь політики рівноваги та покищо спрямуватись на Берлін, як більш надійний із двох сусідів. Взаємини між народами ніколи не були справді щирі: поляки на Заході мали навіть глибоку відразу до колишніх пруських володарів. Але треба було пробувати і воно пішло.

Одначе підчас найновішої кризи Гітлер або — як кажуть — Рібентроп не зробив ніякої втіхи польським приятелям. Правда, наслідком кризи Польща могла обняти в посідання немалоцінну частину Чехословаччини, але це передовсім завдяки второнній політиці польського уряду, який завчасу закopив своє крило (флянк). Бек мабуть мало турбується Данціґом; Польща має в Ґдині пристань для експорту, з якого в потребі місто дуже мало економічно може здобути; а чи Гітлер тепер формально чи в дійсности пан у Вільнім Місті, це мін. Бекові може бути дуже далеке; він не турбується подорожами Буркгарда і Ферстера, які, здається, хочуть перервати останні звязки з Лігою Націй.

Прогнання жидів з Німеччини також викликало невдоволення у Варшаві; переговори в цій справі наткнулися на німецьку непохитність. Це був початок труднощів".

Далі голяндський часопис торкається справ Карпатської України і польсько-українських взаємин та кінчає:

„Бекові певно вдалося через польсько-російське порозуміння настрашити Берлін. Рібентроп без сумніву лютий на цей крок Бека: Німеччина знову приходить у кліщі між Францією та Сходом. Можливо, що Рібентроп при майбутній акції із Карпатської України проти Росії рахував на польську поміч, але тепер ці надії знівечені. Якщо він тепер обернеться просто проти Польщі, тоді східні границі тієї країни є закриті; Румунія мусілаб у власнім інтересі додержати договору з Польщею, а на задах знову загрожує Франція".

„Із зацікавленням чекає світ на випадки, які тепер прийдуть у Східній Европі..." — кінчає часопис

З життя українського студентства в Познані.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД.

Поклін поляглим віддало українське студентство Познаня дня 31. жовтня академією, що її започаткувала деклямація „Україно, Ти житимеш" на тлі хору у виконанні студ. Крупи Т. Жмут думок з нагоди роковин кинув студ. Гамула Ст., після чого залунало грімке „Слава героям" (хор), то знову настроєва рецитація студ. Черкавської Е. і врешті „Кріпись народе" у виконанні хору. Всі приявні, що докраю виповнили домівку, перенеслися думками, за гарно підготовленим образом, бодай на хвилинку до місця, де все те творилося... При нагоді цієї академії зібрано 82.20 зол. на українських інвалідів.

ПОБУТ ДОЦ. Д-РА В. КУБІЙОВИЧА В ПОЗНАНІ.

Незатертим слідом у житті УСГ в Познані залишився побут д-ра Кубійовича, який приїхав поділитися з нами своїм знанням, що й потвердив у відповіді на привітання головою УСГ Курчабою Ол. Ба, що більше, підкреслив, що наука це не річ абстрактна, а навпаки — наука мусить бути звязана з життям. Ця провідна думка пробивалася в обох його рефератах, що в них запізнав нас з проблемами наших західних окраїн.

У першому рефераті (5. XI.) зясував д-р Кубійович питання, звязані з життям Лемківщини. Всі з напруженням слідкували за думками референта, що в приступний спосіб обговорив вплив географічних умовин на національні відносини Лемківщини, склад людности, господарські відносини, національну свідомість та подав перспективи на майбутнє. Гучними оплесками нагородили приявні щирого приятеля молоді за реферат, що багато річей розяснив тим, які звиділи вже цю чудову землю, та ще більше тим, що там не були, тільки чули про Лемківщину. Ще довго-довго стояв д-р Кубійович при мапі Лемківщини та відповідав на питання студентів.

У другому рефераті (6. XI.) перенеслися ми за думками прелеґента на Холмщину та Підляшшя і запізналися з такими проблемами цих окраїн, як еволюція нац. відносин, теперішній стан національного посідання та врешті з перспективами на майбутнє.

Тогож дня на наше прохання кинув д-р Кубійович ще кілька думок про Карпатську Україну, доказуючи повновартність Карп. України й без Ужгороду та подаючи можливости розбудови Карп. України.

ПОСВЯЧЕННЯ ДОМІВКИ Й ХАРЧІВНІ.

Українське студентство Познаня переживало 20. XI. важну хвилину, а саме посвячення домівки та харчівні, що її брак так болюче давався до цієї пори відчувати. Цю подію вшанували своєю приявністю о. д-р Гриньох, о. Котів, прогулька студентів з Варшави та представник У. С. Г. у Кракові. Почалося богослуженням в год. 10, що його відправив у костелі оо. Францішканів о. д-р Гриньох, де теж виголосив палку проповідь до численно зібраних українців Познаня. Після того всі перейшли до домівки при вул. Граничній 1, де о. д-р Гриньох та о. Котів доконали посвячення. О. д-р Гриньох передав при цьому привіт від українського студентства Львова, студ. Регей від студентства Варшави, студ. Лепкалюк від студентства Кракова. Переслали теж привіти наші студенти з Вильна та корпорація „Сян" у Кракові. Вершком нашого свята було передання о. д-ром Гриньохом архієрейського благословення Експ. Митр. Шептицького з бажанням, щоб наша праця увінчалась успіхом для українського народу. Піснею „Боже Великий" закінчено цю небувалу хвилину в житті У. С. Г. в Познані

СВЯТО ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Вечором того самого дня відбулася академія з приводу 950-ліття хрещення України. Бадьоре вступне слово виголосив о. д-р Гриньох. Гарна гра на бандурі інж. Теліги з Варшави, рецитація студ. Черкавської, деклямація студ. Оришкевича та кілька хорових точок заповнилися на дальшу програму цього свята.

Не від речі буде згадати, що о. д-р Гриньох у часі свого побуту в нашій Громаді виголосив цікавий реферат на тему „Академічна молодь і Церква", після якого виявлялася жива дискусія.

РОКОВИНИ БАЗАРУ

17-ті роковини Базару вшанувала наша Громада святочними сходинами з бадьорим рефератом студ. Мончка

Сато.

Хроніка Совітської України.

ПЕРЕКЛАДИ З ШЕВЧЕНКА. — ЯК ДЕРЖАВА СТЯГАЄ КАРТОПЛЮ.

На черговому засіданні урядового Шевченківського комітету ухвалено до дня ювилею організувати велику виставу з кращих експонатів усіх музеїв про поета. До ювилею випустять 5-томний збірник творів Шевченка, масове і мистецьке видання „Кобзаря", 2 томи з академічного видання його творів, також окремі твори „Катерина", „Кавказ", „Сон", „Гайдамаки" та ін.

Державне літературне видавництво оголосило конкурс на популярну біографію Шевченка. Жюрі конкурсу, у склад якого входять письменники Панч, Усенко та Вільховий, дістало вже понад 30 біографій.

На Київщині в десяти місцевостях, де доводилося перебувати Шевченкові, встановлять пропамятні таблиці.

Не можна не навести надзвичайно цінного визнання російського ще і дореволюційного письменника Корнія Чуковського, на завжди актуальну тему російських перекладів Шевченка. Вже 80 років, каже він, як перекладають твори Шевченка російською мовою та і досі нема такого перекладу, що хочби трохи передавав увесь чар оригіналу. Перекладачі відбирають у Шевченківської поезії не тільки її красу та музику, а часом і цілковитий зміст. Чуковський пояснює це тим, що досі Шевченка перекладали люди цілком чужі його переконанням. Чуковський наводить приклади, як славянофіл Берг перетворив Шевченка на якогось хвацького хацапа, що співає під балалайку „частушки", як символіст Сологуб зробив із своїх перекладів тільки наклеп на поезію Шевченка. Зрозуміло, Чуковський говорить, що пристойні переклади стали зявлятися щойно за останніх часів, хоч і серед них чимало є кепських. Розсудливо Чуковський не наводить прикладів цих добрих перекладів. Усе це, на нашу думку, зайвий раз тільки свідчить, яка велика ріжниця між російською та українською мовою та як мало для знання української мови самовпевненої думки „я прекрасно понімаю язик Шевченка".

КОНФЕРЕНЦІЯ ОПОВІДАЧІВ ДУМ

У Києві почала свою роботу конференція оповідачів дум, кобзарів і збирачів матеріялів народньої творчости на Україні, що її скликав інститут фолькльору Академії Наук. Серед делегатів конференції є колгоспники і робітники, автори всяких дум і віршів, присвячених головно сучасному, Сталінові, громадянській війні на Україні тощо, але є і збирачі матеріялів народньої творчости з давніх часів, що збереглися в памяті.

ДЕЩО З КОЛГОСПНОГО ЖИТТЯ.

На Полтавщині колгосп під назвою „Третій Вирішальний" (треба розуміти рік Сталінської пятирічки) і є голова управи в ньому Котельниченко. А ось робочий день цього голови. Зранку телефон з районного виконавчого комітету з наказом негайно вивезти на елеватор соняшник і сою, змобілізувавши для цього всю тяглову силу колгоспу. За невиконання голова райвиконкому, безпосереднє начальство голови колгоспу, загрожує карою. Трохи згодом телефонограма від секретаря районового парт. комітету (а цеж в районі цар і Бог!) негайно перекинути всю тяглову силу колгоспу за персональною відповідальністю голови колгоспу, на вивіз з колгоспу запроданого державі збіжжя. Уповноважений райспоживспілки пропонує телеґрамою негайно вивезти до району передану державі за контрактацією городину. Телеґрамою-ж обласний прокурор наказує голові колгоспу негайно зявитися персонально до Полтави дати пояснення, чому досі не виконано плян доставки державі картоплі. Директор машинотракторної стації пропонує сьогодні змобілізувати тяглову силу для оранки. Голова райвиконкому, забувши про ранішній наказ, наказує за персональною відповідальністю сьогодні вивезти до складу Заготзерна запродане державі збіжжя. Завідувач районового земельного відділу надає речинець у 48 годин для перевозу конопель. Уповноважений по збору мірчука наказує негайно відвезти мірчук...

Це все взято не з сатиричного журналу, а з московської газети „Правда".

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 5. грудня 1888.

„ЮВИЛЕЙ ПРАВОСЛАВНОГО МИТРОПОЛИТА МАРАРІЮ-АНДРІЄВИЧА.

не відбувся так торжественно і світло, як це загадали зробити румунські шовіністи. Вже тимсамим, що буковинські православні русини, люблячи свою народність, заявили публично, що стримаються від участи в тім ювилею, зіпсовано улеслені пляни румунізаторів. Ювилей припадав на неділю, а ювилейний комітет порішив святкувати його в понеділок, бо в тому дні є в Чернівцях торг, на який зїзджається багато селян; з тих ярмаркових спровадили багатьох до митрополичої палати.

НІМЕЧЧИНА ЗБІЛЬШУЄ АРТИЛЕРІЮ

„Кельніше Цайтунг" подала була перед кількома днями вістку, що німецький уряд має домагатися від парляменту нового кредиту в сумі 40 до 50 мільйонів на збільшення артилерії. Цю вістку тепер підтверджують, бо міністр війни заявив на інтерпеляцію Ріхтера в парляменті, що справді має прийти значне збільшення німецької артилерії".

На жаль ґазета не додає нічого про долю Котельниченка, чи він скінчив життя самогубством, чи його заарештовано за „шкідництво" і за невиконання розпоряджень влади?!

Як відомо зі статутом колгоспу на голови управи обирають загальні збори когонебудь з членів колгоспу. Але до колгоспу „17 років робітничо-селянської армії" секретар районового партійного комітету Богданов спрямовує такого собі „товарища Тітова" з запискою, в якій пропонує обрати його на голову колгоспу. Загальні збори, зрозуміло, обирають, але „товариш Тітов", перебувши деякий час на посаді, забрав всю готівку з каси й добренько собі зникав з нею. Довідавшися про це Богданов пропонує стягти Тітова з посади й віддати під суд. Йому кажуть, що Тітов невідомо куди зник. — „Та цеж відомий шахрай й пройдисвіт, обурюється Богданов, — якже він попав у голови колгоспу? Йому кажуть, що за йогож власною рекомендацією. — „Маєш тобі, навіть мене обдурив, — добродушно каже Богданов, — Ну а колгоспні гроші так і плакали!

Д.

ДЖЕРОМ. К. ДЖЕРОМ.

ГОДИННИКИ.

Існують два роди годинників. Одні, що раз-у-раз неправдиво показують час і свідомі того, що на них не можна покладатися, чим вони навіть пишаються. Другі, що завсіди ходять вперед, за винятком випадків, коли ви на них поклалися. Тоді вони вас так підведуть, що навіть тяжко булоб того від годинників у країні цивілізації сподіватися.

Пригадую собі один годинник останнього роду, який висів у нас в їдальні, коли я ще був дитиною. Одного разу в зимі підніс він нас усіх на ноги в третій годині ранку. Без десяти хвилин в четвертій ми вже скінчили снідати, а трохи пізніше по пятій я прийшов до школи, сів на ганку і плакав, припускаючи, що прийшов кінець світу, бо все навколо начебто вимерло.

Людина, що мусить жити разом в одній хаті з такого роду годинником, не рискуючи до місяця погубити свою душу щиро висловленою своєю думкою про них тика, або щодо лагідности й покірливости може змагатися з Йовом (стара відома фірма!), або не знає відповідної кількости лайливих слів, щоб могла виладитися.

Мрією цілого життя цього роду годинників є спокусити вас довірити їм і спробувати за їх вказівками попасти на поїзд. Декілька тижнів вчерги вони виконуватимуть свій обовязок бездоганно. Настільки бездоганно, що коли ви помітите розходження між їх вказівкою і сонцем, то ви скоріше припускатимете, що щось скоїлося неґаразд в сонцем, аніж те, що треба годинник віддати до направи. Ви твердо переконані, що якби годинник поспішив хочби на одну четвертину секунди, або ви спізнилися на одну восьму, то від цього у нього тріслоб серце і він помер би з огірчення.

З цією дитячою вірою в бездоганну певність ходу свого годинника, ви одного гарного ранку збираєте навколо себе цілу свою родину, цілуєте діточок, втираєте замащений конфітурою рот і тикаєте пальцем в очі своєї наймолодшої дитинки, прибіцюєте не забути привезти вугілля, махаєте парасолею, шлете всім останній привіт і прямуєте на дворець.

Я особисто ніяк не міг вирішити, що гірше: перти дві милі щодуху без відпочинку, добігти до двірця й пересвідчитися, що до відходу поїзду залишається ще три чверти години, чи цілий час іти поволі, не поспішаючи, зупиняючись біля вистави книгарні, побазікати з якимсь місцевим йолопом, потім трохи приспішивши ходу ввійти на двірець і побачити, що поїзд утік з-під вашого носа.

Іншого роду годинники — звичайні, себто ті, що завсіди брешуть — ті розмірно вже не такі небезпечні. Ви накручуєте їх в певний визначений час і разів два на тиждень пересуваєте стрілки, щоб „урегулювати" хід (з таким самим успіхом ви моглиб спробувати „урегулювати" розклад годин прогульки льондонської вуличної кітки). Це все ви робите не з якихось еґоїстичних побуджень, а так мовити з почуття обовязку до самого годинника, — з почуття свідомости того, що, щоб і не скоїлося, в усякому разі ви зробили все, що до вас належало і ніхто не сміє вам щось закинути.

Вам ніколи навіть до голови не впадає звірити годинник, щоб довідатися, яка властиво година, і через те ви не переживаєте розчарувань. Ви питаєте: „Котра година?", покоївка каже: „Годинник в їдальні показує чверть по другій".

Але ви не даєте себе ошукати. Ви знаєте, що в дійсности тоді десята година пополудні. Пригадуючи собі, що чотири години тому — дивоглядний факт! — той самий годинник поспішав зедви на сорок хвилин, покірливо дивуєтеся, яким то він чином з того часу спромігся так далеко зайти і дивуєтеся його енеґії

Я — власник годинника, який щодо своєї незалежности, ріжноманітности настроїв і небажання рахуватися з принятими засадами, — і тверджу, що мій годинник може дати декілька пунктів вперед поруч будьякого приладу в галузі хронометричного виміру часу. Як від звичайного годинника від нього можна багато вимагати, але як живий самодійний калембур, він повний цікавости і ріжноманітности.

Я чув, як один добродій оповідав про свій годинник, що він ні для кого не надається окрім нього, бо він (себто той добродій) єдиний вмів розуміти та розяснювати його вказівки. Він запевнював, що той годинник дуже гарний — на нього можна цілковито покладатися — тільки треба його знати, вивчити його систему ходу. Сторонню людину він дуже легко може одурити.

Так наприклад, коли він вибиває пятнадцять разів, а стрілки показують двадцять хвилин по дванацяту, то я знаю, що в дійсности тепер за чверть години восьма. Але певна річ: стороння людина цього не може знати.

Головною чарівною ознакою мого годинника є незмінна непевність його стрілок. Це без всякої системи та методи: це найчистіший волюнтаризм. Одного гарного дня його опанує жартівливий настрій і вже начебто нічого і не скоїлося, за один ранок посуне вперед три години; другого дня, знесилений від перетруднення ледве тягнеться, що кожних чотири години спізнюється на дві години і нарешті, пополудні годинник цілковито зупиняється. Життя для нього стало таке невлюбне, що він не має нічого робити. Та на вечір, дивлюсь, він вже повеселішав і без всякого накручування, з власної ініціятиви і бажання, пішов собі далі.

Я не люблю докладно оповідати про мій годинник, бо навіть коли я кажу про нього саму правду, люди запевняють мене, що я перебільшую.

(Далі буде)

Економічний огляд.

КУДИ ПОДІТИ ГРОШІ?

Таке питання стануло несподівано хоч не вперше перед тисячами наших щадників у хвилині, коли на міжнародньому овиді нависли воєнні хмари. Залякані маревом війни, — яка звичайно приносить відплив золота з емісійного банку та звишку цін і тимсамим спадок вартости гроша, — люди масово купували по дуже високих цінах нерухомости, біжутерію тощо, робили великі припаси харчів. Колиж тривога минула і підтягнені спекулянтами ціни повернулись до нормального рівня, виявилося, що в часі воєнних алярмів запізно думати про таку чи іншу доцільність льокати гроша, що тоді одинока можлива забезпека — це льоката в банку з клявзулею „золоті в золоті".

Скаля реальних цінностей, в яких можна льокувати капітал, для нашого пересічного громадянина, дуже вузенька. Це поле або дім. Льокати доволі певні, але не для кожного доступні. Згадаймо хочби прикордонну смугу, яка обіймає таку велику частину нашого краю, і в якій українці практично втратили спромогу закупити хоч би найменший кусок землі. Коли при поборенні всіх труднощів можна в деяких околицях купити землю, то знову біда в тому, що дохід з неї дуже скромний. Льоката в добре купленому домі рентовніша. Але дім надається лиш на льокату більшого, вже зібраного капіталу. В нинішніх часах будівельний кредит настільки дорогий, що найкраще з нього не користати і не братися до budови, як довго не маємо досить капіталу, щоб її власними засобами викінчити. Дім — це приманчива ціль ощадности, але шлях до неї мусить вести через іншого роду льокати — через ділянки, які дають змогу примішувати постепенно дрібні заощаджені квоти. Такими саме ділянками є промисл і торговля.

Промисл і торговля? — спитаєте. А хіба порядна крамниця не вимагає такого самого капіталу як дім, а фабрика — куди більшого? Без сумніву — оснування власного підприємства вимагає одноразового більшого вкладу. Але вкладати капітал у торговлю чи промисл — це не значить конечно основувати нове, власне підприємство: вистане вложити свій капітал — хочби й невеликий — у якесь підприємство, яке вже істнує.

Більша частина поважніших підприємств — це спілки ріжних типів. Кожна з них має більше або менше співвласників, з яких лиш деякі працюють у підприємстві. Найбільш підхожі до льокат капіталу спілки акційні та з обмеженою порукою, бо вони дозволяють щадникові обмежити риск. Якщо такій спілці не пощастить, щадник тратить лиш ті гроші, які в неї вложив. До решти його майна вірителі спілки не можуть мати ніяких претенсій, (так, як нпр. при явних спілках). Колиж подідити свій капітал на кілька частин та вложити кожну з них у іншого роду підприємство, риск стає ще менший. Бо й тоді, коли одно підприємство заведе надію, пропадає лиш частина майна. Зате, коли підприємство гарно розвивається і багатіє — багатіють усі його співвласники. А що паде лиш невелика частина підприємств, зате велика більшість приносить зиски — і то куди кращі ніж нпр. поле чи дім — тому й не диво, що на Заході у промислі та в торговлі ульоковані ощадности людей з найріжніших станів. Між співвласниками — себто уділовцями чи акціонарами — найбільших фабрик, копалень, корабельних товариств найдете робітників, слуг, дрібних ремісників, тощо, які за заощаджені гроші купили собі уділи у тих великих підприємствах і беруть участь у їхніх зисках. До льокати дрібних ощадностей надаються зокрема акційні спілки, яких власний капітал поділений часто на дуже велику скількість малих уділів-акцій. Хочете ульокувати гроші — купуєте акцію, щороку дістаєте частину доходу (дивіденду). Треба вам готівки — відпродуєте акцію. З того огляду зокрема вигідні т. зв. акції на предявника, які можна купувати і продавати без ніяких коштів та формальностей*).

Зрештою, щоб ульокувати гроші у підприємстві, не треба конечно ставати його співвласником — вистане позичити йому гроші. І до того роду льокат найвигідніші акційні спілки, які затягають позички у широких масах, емітуючи та продаючи т. зв. облігації. Власник облігації як віритель підприємства (чи іншої установи, яка видала облігації) має більші гарантії за вложений капітал. Зате він не бере кувати гроші — купуєте акцію, щороку дістає від нього постійні відсотки.

На жаль, акційна спілка — це у нас майже невідома форма господарської організації. Відсутність акційних спілок дається прикро відчувати при розбудові нашого госп дарського життя: на нашому ринку нема українських цінних паперів — цього найдогіднішого засобу мобілізації капіталів.

Наскільки льоката у промисловому чи торговельному підприємстві певна та рентовна — це залежить від вартости підприємства. Людина, яка не визнається ближче в господарських справах, зокрема яка не вміє слідкувати за курсом цінних паперів, не повинна братися до льокати свого капіталу у промислі без поради у рідному банку, який вкаже підприємства, що у них безпечно ульокувати капітал, чи цінні папери, що їх варто купити. **гал.**

——o——

*) Тут (як зрештою і в деяких інших місцях) автор трактує справу теоретично, бодай коли йде про Польщу, де справа з виплатою дивіденд акціонарам стоїть дуже погано. — Ред.

Тижневий торг у Хусті.

Чеський тижневик „А-Зет" із 27. м. м. помістив оглядову статтю про Карпатську Україну в нових межах, в якій обговорює крім комунікаційних справ теж рухливий тижневий торг у теперішній столиці Карпатської України. Його барвистий образок і міркування подаємо тут у перекладі.

Простий селянин виявляв своє зацікавлення містом головно з уваги на тижневий торг. Його не цікавило виставне ужгородське Ґалиґо, кав'ярні, тощо. Ще найбільше він цікавився дещо крамницями Баті з черевиками та деякими конфекційними крамницями. Торг у підкарпатському місті — це справжній орієнтальний базар. Не йде лиш на ньому про продаж ярини, овочів, дробу, але теж і про купівлю всього того, що в домашнім господарстві пригодиться. Вистачило кілька спокійніших днів, щоб увесь тягар з Ужгороду перенісся на торг у Перечині і щоб зацікавлення верховинців перенеслося з Мукачева до Сваляви. Одначе найбільшим підкарпатським торгом є без сумніву торг у Хусті, який відбувається кожної середи. Цьогорічної осени торгують у Хусті, як ніколи. Кошицький торг на Леґіонарській дільниці був славний своєю оригінальністю. Все таки торг у Хусті куди перевищує своєю величиною та оригінальністю кошицький торг, хоч цього не можна будьоб здогадуватися по верховинцях у їх полотняних одягах та по пейсатих жидівських ортодоксах в їхніх каптанах і губатих жидівках.

На торзі в Хусті можна все продати і все купити. Широка Бенешова площа ледви всіх помістити. Туди гонять і привозять селяни свій добуток, як дріб, рибу і інше, там стоять непроглядні ряди селянських возів наповнених яриною, овочами, соняшниковим насінням, соняшниковим олієм на пісний час, найріжнороднішими виробами із лозинового пруття, ганчарські вироби народньої кераміки, словом все, що може випродукувати і продати українське Підкарпаття. До того слід додати ще міських жидівських торговців, які порозкладали свої крами під будами на лавках, тандитну конфекцію, взуття, тощо. Та можна теж дістати там і рідший товар, дивогляднійший зокрема для „західних" очей. Наприклад на торзі можна дістати до схочу й до вибору примітивні чоботи й черевики зі старих пневматиків. Такі чоботи можна дістати вже за 4—10 чк. залежно від того, як покупець зуміє виторгуватися. На торзі можна запримітити теж масу ріжного старого заліза і міського бараxла-відпадків. Купують найбідніші, бо й те в їх господарці може пригодитися. На торзі є теж примітивна кухня, що обслуговує прихапцем ярмарковців. Тому теж можна там почути всякі пахощі ріжних страв, смаженої річної риби, печених колачів і медяників, з яких замітно виблискує кукурудзяна мука. На торзі, на якому звертають радше увагу на кількість, ніж на якість, ніхто тим не турбується і воно не перешкоджує завзято за такі лакомини торгуватися.

Великий торг у Хусті та в інших карпатоукраїнських містечках є найкращим виявом укладу життя на Підкарпатті у спокійних рямках. Він доказує, що про голод нема навіть мови, що є велика покупність, сперта на тому, що є праця і гроші. Це очевидна правда. Торг триває до пізних пополудневих годин і до тої теж пори під крамницями фірми Баті, яка напоготівлі засобила Карпатську Україну в кілька вагонів своїх виробів, панує справжнє збіговище. Люди купують із такою запопадливістю, якби купували в Ужгороді чи Мукачеві.

———

ПОЛЬЩА І СОВІТИ ПЕРЕД ЗБІЛЬШЕННЯМ ВЗАЇМНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ОБОРОТІВ.

Дві сенсаційні вістки з останнього часу — політичне зближення Польщі до СССР і до Литви — мають теж глибший господарський зміст. У Ковні почались 28. листопада ц. р. польсько-литовські торговельні переговори. Знову ж у Москві Літвінов і польський амбасадор Ґжибовський ствердили, що їх держави ставляться прихильно до збільшення взаїмного товарового обміну.

Інформації, які з цього приводу появились у пресі, нав'язують до рр. 1930—34, коли то торговельний біланс Польщі зі Совітами був активний, до дальших років від р. 1935 досі, коли то цей біланс є пасивний (за 6 місяців 1938 р. пасив 5.438 тис. зол.) **У половині грудня мають большевики представити свої пропозиції дотично** збільшення взаїмних оборотів.

——o——

З нашої кооперації.

ЗАЯВА СПІВЧУТТЯ І ПРИЗНАННЯ ВІД Р.С.У.К.

Президія Ради Ревізійного Союзу Українських Кооператив розглянула на своїм засіданні звідомлення з відомих подій у повітах: Львів, Бережани, Зборів, Тернопіль, Бучач, Долина і Дрогобич і при тому рішила вислати окреме письмо з заявою співчуття членові дирекції Подільського Союзу Кооператив пані Іванні Блажкевичевій, яка перебуває тепер у шпиталі. Рівночасно Дирекція РСУК. оголосила в ч. 48. Г. К. Ч. такий комунікат під заголовком: „Признання": „Дирекція Р. С. У. К. передає подяку та глибоке признання всім працівникам, які в найтяжчих умовинах гідно стояли на дорученім їм становищі і з найбільшою посвятою берегли майна та чести нашого кооперативного руху".

МАНДРІВНИЙ КІНОТЕАТР Р.С.У.К. РОЗПОЧАВ УЖЕ СВІЙ ОБ'ЇЗД

Мандрівний кінотеатр Ревізійного Союзу Українських Кооператив розпочав уже свій об'їзд по містах і селах Галичини з кооперативною фільмою „До добра і краси". Перший показ фільми відбувся дня 29. м. м. в Долині. В місяці грудні загостить кооперативний кінотеатр до приблизно 20 наших міст і містечок, при чому в кожній місцевості відбудеться 2—3 покази фільми.

ЗАБОРОНА КООПЕРАТИВНИХ СВЯТ В МИКОЛАЇВЩИНІ.

З О. С. К. Щирець доносять, що на терені його Селадинці, в Миколаївщині, жидачівського повіту, староство не дає дозволу на уладження кооперативних свят. Між іншими відмовлено дозволу Українбанкові в Миколаєві н. Дністром і коопер. „Єдність" в Дроговижі. Мотивом відмови подається: „вагомі причини". Цікаво, що мимо такої великої небезпечної причини — всі ярмарки в Миколаєві відбуваються з— звичайна лише торговиця. Відбувалися також всі листопадові паради в Миколаєві — на які прибували люди зі всіх сторін району. Видно з того, що причина є небезпечна лише для українців.

ПРОТИБОРГОВА АКЦІЯ В 1937 Р.

В 1937 р. найкращі висліди у ліквідації товарових боргів осягнув Центросоюз, який зі стану боргів 149.107 зол. в дні 31. XII. 1936 р. зумів звести їх до стану 78.435 зол. в дні 31. XII. 1937 р. Рахунок його довжників поменшився за один рік на 49.45 проц. Окружні союзи виказали в 1937 р. доволі слабу акцію в поміч ліквідації товарових боргів, які виказували на день 31. XII. 1936 р. 549.000 зол., а на день 31. XII. 1937 р. 491.731 зол. Зменшення боргів у Союзах в 1937 р. до 12.50 проц., тоді коли в 1936 р. було воно 20.7 проц. [illegible] У [illegible] в 1937 р. [illegible] ліквідація боргів у власних кооперативах [illegible]. В дні 31. XII. 1936 р. виказували товарові борги у 2.251 кооперативах суму 1.253.084 зол., а в дні 31. XII. 1937 р. суму 1.150.365 зол., себто борги поменшилися в 1937 р. на 102.720 зол. або 8.04 проц. В 1938 р. зменшення боргів виказувало вже 274 тис. зол. або 14.84 проц. Як бачимо [illegible] — борги [illegible] з року на рік меншає і [illegible], що [illegible] їх зовсім ліквідувати.

ц. о.

Сторінка без політики

НОВЕ ЖИТТЯ НА ТИХІМ ОКЕАНІ.

Ми вже повідомляли про те, що минулого року група людей втомлених життям, чи пак цивілізацією рішила заснувати на Тихому Океяні нову оселю і тому ініціятори заснували товариство, до якого зголосилося більше як сто членів.

Основником нової оселі є якийсь Ф. Брігс та його жінка, мешканці Тасманії. Вони вибрали на реалізацію свого пляну острів Нукахіву, який належить до групи Маркізових островів.

На днях виїхала туди перша група поселенців на невеликім яхті Коснілія і вона щасливо примістилася у новій батьківщині. Острів має приблизно 14 миль довжини, його перетинає невеличкий гірський ланцюг; острів лісистий і з гір спадає кілька струмочків.

Поселенці привезли зі собою речі та продукти першої потреби. Брігс заявляє, що він зовсім не думає приневолювати своїх прихильників вести життя первісних людей-дикунів. Він лише хоче створити інші умовини життя від тих, в яких люди живуть по великих містах.

Підсоння острову лагідне і тому можна жити в деревляних палатках, не будуючи камяних домів. Для цілої громади уладили правильник, що його повинні придержуватися всі поселенці. Позатим всі можуть жити, як їм подобається, одначе ні авта, ні радія не вільно на острові мати.

Найстарший член громади має 70 літ, наймолодший рік.

ВИНАХІДНИК ЦЕМЕНТУ.

Минулого тижня уладили в Англії, з нагоди столітніх роковин смерти винахідника цементу Джосефа Аспдіна, паломництво до Бекфільду, на цвинтар, на якому поховали винахідника.

Муляр Джосеф Аспдін із Гідса був скромним робітником і його імя було довший час невідоме. Автім його винахід дав змогу побудувати багато ґіґантних будівель. Тепер із цементу будують хмародери, будують протилетунські схови та городові тераси і т. д.

Аспдін прийшов по довгих дослідах до висновку, що глина з перемішкою вапна переміюється під впливом води у треваліший матеріял ніж найтвердший камінь. Для своїх дослідів він брак придорожні камені і за те нераз його карав суд.

До кінця життя, а він прожив більше як 70 літ, Аспдін намагався всіма способами спопуляризувати свій винахід і почав теж у Портленді будувати цементовий дім, який залишився незакінченим через недостачу грошевих фондів. Під кінець життя Аспдін робив із цементу статуї і в його родині до цієї пори збереглася цементова статуя пророка Самуїла.

Більшу частину свого життя прожив безталанний винахідник біднком. Сусіди та знайомі дивилися на нього наче на божевільного та ніяким чином не хотіли признати в ньому ґеніяльного винахідника.

МАНДРІВНИЦЯ ДОВКОЛА СВІТУ.

До Парижа прибула молода американка, студентка університету у Вісконсін, міс Джін Лекі, яка два роки тому виїхала з Ню Йорку в подорож довкола світу. Оригінальність її мандрівки в тому, що міс Джін взяла зі собою лиш 5 долярів на дорогу — цілу свою готівку. Одначе передтим, заки міс Джін Лекі, яка була секретаркою в якімсь нюйорськім бюрі, вона щадила, відмовляючи собі всіх приємностей, придбала собі відповідну суму грошей і за них замовила собі медалі „симпатії до всіх народів".

Першу таку медалю купив у неї Рузвельт і таким чином капітал молодої студентки сильно збільшився. Вона виїхала на Кубу. Переїзджаючи із краю в край, міс Джін перебула вже 160.000 км. (з того 13.000 по Індії), вона була у Ванкувері, в Гонолюлю, в Японії, в Китаю, на Філіпінах, в Австралії, Яві, в Індії.

В одній державі вона уладжувала відчити, у другій виступала перед мікрофоном, у третій займалася репортажами, словом заробляла гроші ріжними способами, щоб перебути черговий етап. Таким чином міс Джін Лекі добилася до Льондону й до Парижа, сподіючися, що їй удасться продати свою медалю теж президентові Лебренові. Таких медаль залишилось уже їй небагато.

Новий міст через Ніяґару.

У найближчій будучності почнуть будову нового мосту через Ніяґару, на місце старого мосту, що його збурила ледолім. Будова нового мосту коштуватиме 3—4 міліони долярів. Його поставлять дещо вище від давнього і тому теж буде менша небезпека, щоб його знову могла знищити ледяна маса.

Чи Гітлер носить окуляри?

Підчас війни — як подають закордонні часописи — Гітлер був затроєний газами і на кілька днів стратив був зір. Наслідки того затроєння не виступали кілька літ і щойно цієї осени дали вони про себе знати. Лікарі поставили домагання, щоб фірер, який багато читає, щадив свої очі і щоб носив окуляри.

Спершу вожд Третьої Німеччини не хотів навіть і чути про те, щоб наложити окуляри.

В закордонних часописах писали вже про те, як здивувалися Даляді і Чемберлен, коли побачили, що Гітлер наложив на очі окуляри, коли підписував мінхенську умову. У фільмі з Мінхену можна було побачити, що Гітлер робить якийсь швидкий рух. Фільмова плівка схопила той рух. Гітлер, як кажуть, не хоче, щоб на екрані і на світлинах його бачили в окулярах. Проти того виступає теж і найближче окруження Гітлера, спираючися на тому, що шкла закривають могутній погляд німецького вожда.

Летунські повзи.

Один із членів палати громад у Льондоні Дей, домагався, щоб поставити британському міністерству війни запит, чи йому відомо про летунські повзи, що їх уживають у Совітах.

На думку Дея, один із його приятелів, який побував недавно у Совітах, видів там великі літаки, які перевозять у повітрі повзи. Ті повзи прикріплюють до долішньої частини літаків, між колесами.

Коли літак знижує свій лет, повзи спускають на землю при допомозі спеціяльних гаків, які автоматично відчіплюються, як лиш повзи доторкнеться землі. Летунські повзи дещо більші від звичайних авт, мають обслугу трьох людей. Обслуга може почати негайно обстріл ворога, як лиш повзи доторкнуться землі.

Померла мати Вальта Діснея

Вальт Дісней, славний автор рисункових фільм із „Мишкою Мікі" та „Сніжинкою" стратив минулого тижня свою 71-літню маму в незвичайно драматичних умовинах.

На Новий Рік Дісней подарував своїм батькам з нагоди їх „золотого подружжя" віллу в одній із найспокійніших дільниць Голливуду. Там теж його батьки замешкали.

Минулого тижня в кухні обірвалася випадково кавчукова рурка до ґазової плити. Газ почав розходитися по цілім мешканні та затроїв мешканців. Мати Діснея померла, хоч лікарі вживали всіх заходів, щоб її врятувати від смерти. Зате батька і служницю врятували.

Жахлива дитяча драма

13-літній Жан Люї Бреи із Лімож (Франція) вернувся одного дня зі школи зі своїм братом, 6-літнім Кльодом. Син сусіда Роже Етіефан почав сварку з Жаном та схопив його за горло, намагаючись удушити. Та хлопець вирвався і втік. Тоді Роже побіг до свого дому, схопив ловецьку стрільбу свого батька та, прицілившися в 6-літнього Кльода, вистрілив. Хлопчина згинув на місці. Вбивника арештували.

СПІР ЗА РИБУ ВИРІШИВ АЖ ПОЛЮБОВНИЙ СУД.

Дуже оригінальну справу вирішив недавно в Англії полюбовний суд.

Жорж Лівн великий аматор рибальства ловив риби на вудку у пристані Сут Валд. Раптом якась велика риба проковтнула принаду і рванула нею так сильно, що вирвала Лівнові вудку і щезла з нею у глибині. Пекований рибалка вернувся домів зі спущеним носом. На другий день добродій Лівн стрінув у пристані знайому міс Аданіс, теж велику аматорку рибальського спорту. Вона ловила на вудку рибу. В одному менті міс Аданіс витягнула з води вудку, бо гачок заплутався у щось. Виявилося, що вона витягнула разом зі своєю вудкою також вудку Лівна, при якій висіла велика ще жива риба.

Виринув спір до кого належить риба? Лівн заявляв, що риба його, міс Аданіс заявляла, що її.

Мировий суд рішив, що риба є власністю міс Аданіс, бо вона в дійсності її зловила.

Пересторога.

Адміністрація Видавничої Спілки „Діло" у Львові отсим перестерігає наших Шановних Клієнтів Промисловців і Купців перед АКВІЗИТОРАМИ ОГОЛОШЕНЬ:

1) Степаном ВОЛОСЬКИМ, зам. у Львові, вул. Ордона 8,

2) Дмитром СЕНИКОМ, зам. у Львові, вул. Кохановського 54,

які не мають ніякого уповажнення від Адміністрації „Діла" збирати оголошення та інкасувати належности для щоденника „Діло" і календаря „Криниця".

Оголошення і вплачені квоти Ст. Волоському і Дмитрові Сеникові Адмін. Вид. Спілки „Діло" не буде признавати і не буде брати ніякої відповідальности.

АДМІНІСТРАЦІЯ ВИД. СПІЛКИ „ДІЛО"
Львів, Ринок 10. Тел. 229-41.

—o—

Димісія президента і уряду Еквадору.

Президент Еквадору Борреро уступив, а в слід за ним і цілий уряд. Народні збори приняли димісію.

ЕКВАДОРСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

Еквадорський уряд переслав до перуванського протест у звязку з кордонним інцидентом, у якому перуванська стежа застрілила еквадорського вояка.

—o—

Півтораміліонова студентська армія в Китаю.

Китайське начальне командування приступило до організації армії, зложеної з 1,500.000 студентів. У цій справі розіслано вже розпорядки до всіх китайських університетів та середніх шкіл.

Марш. Чанкайшек став би начальним вождом цієї армії, міністр освіти і шеф військової підготови займуть у ній командні становища.

—o—

ФРАНЦУСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗБЕРЕТЬСЯ 8. ГРУДНЯ.

Премієр Даладіє заявив, що палата послів і сенат зберуться 8. ц. м.

—oo—

З ділового комітету

„СВЯТА ХРИСТІЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ"
Комунікат ч. 5.

1) Дні від 10. до 18. грудня ц. р. призначені для вшанування памяти предтечі християнства в Україні — св. Андрея Первозванного. У програму цих грудневих ювилейних торжеств увійдуть, згідно з предложенням Ділового Комітету ВПреосвищеним Ординаріятам греко-катол. Галицької Церковної Провінції, призначені вечірні ювилейні молебні до св. Володимира Великого в днях 10., 11. і 12. грудня ц. р. В сам день св. Андрея Первозванного, 13. грудня ц. р., відбудуться по наших парохіях торжественні співані Служби Божі з ювилейною проповіддю. В часі ювилейних грудневих торжеств відбудуться також благословлення ювилейних образів, хрестиків і медаликів.

2) У днях 11.—18. грудня ц. р. вікна всіх українських домів будуть прикрашувати ювилейні наліпки, що згідно з дозволом Міністерства В. С. можуть бути поширювані на терені воєвідства: львівського, тернопільського і станиславівського.

3) Діловий Комітет розіслав до всіх парохіяльних урядів бюлетин ч. 3, що в ньому м. ін. надрукована ювилейна проповідь на день св. Андрея Первозванного, як також повний текст дозволу поширювати ювилейні наліпки.

4) Ювилейні наліпки, молебні до св. Володимира Великого та ювилейні хрестики вислав Діловий Комітет до всіх парохіяльних урядів посилкою через дотичні деканальні уряди, або на руки одного з оо. кондеканальних з проханням ласкаво їх якнайскорше доручити адресатам. Де парохії поодиноких деканатів мають вдоволитися по відбір згаданих посилок на випадок, якщо вони їх ще не дістали, є точно заподане в бюлетині ч. 3. До парохій гірських деканатів та деяких західних вислано згадані посилки індивідуально.

Всі місцеві Ювилейні Комітети доложать пильних зусиль, щоб грудневі ювилейні торжества відбулися згідно із поданою програмою та вийшли гідно славної памяти першого Апостола — св. Андрея Первозванного.

ЗА ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ
„СВЯТА ХРИСТІЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ":

Д-р Маркіян Дзерович, голова — **Роман Данилевич,** секретар.

Велика фільма Евгена Деслава з Карпатської України.

З початком 1939 року Евген Деслав має розпочати в Хусті велику фільму-репортаж з економічних, туристичних та культурних можливостей Карпатської України, призначену головним чином для закордонного глядача. В фільмі між іншим буде показана діяльність уряду, найкращі краєвиди, одяги та звичаї населення, пісні, танки, музика.

В справі зреалізування цієї фільми Деслав веде тепер переговори з урядом Карпатської України та з головними европейськими кінопідприємствами. Вже є згода на участь директора праської „Меркурфільми", відомого кінопромисловця, б. полковника армії У. Н. Р. Бориса Сухоручка-Хословського.

Можливо також, що й українські кінематографічні кола Америки, як нюйорські, так і вінніпегські, возьмуть участь у цій національній фільмі, яка пішлаб на Міжнародній Виставі 1939 року в Ню Йорку як „українська продукція".

Арештували замаховців з Клюжу?

Як подає румунська преса, у Клюжі арештували 2-ох студентів торговельної академії під замітом участи в замаху на ректора Стефанеску. Один із них, Франку, признався, що стріляв до ректора; коли його арештували, він намагався відібрати собі життя. На основі його зізнань поліція ідентифікувала інших замаховців. Другий арештований не признається до нічого.

Стан здоровля раненого ректора помітно поправився.

—o—

Гітлер виголосить промову в Судетах.

НОВА АВТОСТРАДА В СУДЕТАХ.

У пятницю вечором приїде Гітлер до головного міста Судетів Райхенбергу, де виголосить промову у звязку з недалекими доповнюючими виборами до райхстагу, які відбудуться в Судетах у найближчу неділю.

На знак, що його подасть радіо, рівночасно на всіх будинках появляться прапори; залунає голос дзвонів та сирен.

Заступник канцлера Рудольф Гесс був приявний на початку будови автостради Егер—Райхенберг; він вибрав першу лопату землі.

ПЯТЬОМ ЧЕСЬКИМ ЧАСОПИСАМ ПРИВЕРНЕНО ДЕБІТ У НІМЕЧЧИНІ.

Німецький уряд привернув дебіт 5-ом чеським часописам, м. ін. „Народнім Лістам" і „Народній Політиці".

Вистава образів А. Ляшенка.

Пять років тому виступив уперше у Львові зі своїми образами наш земляк Александер Ляшенко і мав незвичайний успіх. Місцеві мистці не могли надивуватись тій численній публиці, що відвідувала велику салю Европейського готелю, приваблений орієнтальними сюжетами та довгою панорамою. А. Ляшенко має крім малярського таланту величезний хист зєднувати собі людей, організувати виставу для ширшої публики і добирати для неї сюжети та барви. Велику увагу критики звернули тоді головно кольорові дереворити Ляшенка роблені спеціяльною технікою.

Майже просто зі Львова виїхав Ляшенко у 1934 р. на Схід переїхавши ще раз Альжир, Мароко та Египет, де побував уже раніше. Цим разом його потягла своїми барвистими краєвидами Трансйордания, Геджас і Східна Палестина, де і для мисанця було чимало несподіванок. Саме той первісний Схід сподобався Ляшенкові найбільше і він завертав туди двічі ввесь час мандруючи. Здобуток двох подорожей — приблизно 100 творів, з яких деякі величезні полотна. Одна святиня обрамована деревом так, як вона виглядає у природній величині, залишила ілюзію справжнього входу і одна дама на виставі розглядалась, щоб увійти до середини... образу.

На стінах великі краєвиди: пустиня, верблюди, вузькі орієнтальні вулиці, портрети східних жінок (деякі природної величини), навіть море. У Ляшенка найкраще виходять відблиски неба та переливи води на менших картинах, таких як водопій мулів з перевізником. Море в нього не гірше від Айвазовського, орієнтальні типи арабів, невільників, пастухів, жінок — живіші, природніші як у Стики. А. Ляшенко доводить раз уже вибрану відому техніку до майстерности, захоплений головно самими сюжетами, на які відвідувачі звертають теж найбільшу увагу. Образи заступають тут панораму Сходу. Неодин думає про це, якби гарно було завісити собі таку велику картину над килимом у сальоні і мати ілюзію екзотичної країни.

Окремий відділ займають кольорові графіки, з яких неодна нагадує терпеливу, незвичайно тонку роботу японських мистців: папуги або фляміґи так і нагадують гапти на ніжних паравanах з далекого Сходу.

У скромному кутку і на столі розвішано теж кілька зразків чорної графіки давніх мистців, що вчиться ще в Академії. Лев у джунглях, глухарі на деревах, малярка церковця — кожна з них звертає увагу своєю великою технікою та тонким смаком.

З польської преси.

ГРА ЗА ВЕЛИКУ СТАВКУ.

Тільки львівський **„Вєк Нови"** у статті, яку ми на цьому місці цитували, намагався підкреслити, що остання польсько-совітська декларація не є безпосереднім наслідком такого вирішення справи Закарпаття, якого ми були свідками. Вся польська преса — деякі голоси ми подали вчора — стоїть на становищі, що така невеличка частина території в середній Европі, якою є Закарпаття, стала підставою гри за велику ставку, гри, що викликає щораз більше зацікавлення на заході Европи. Хто веде цю гру? Розуміється — Німеччина! Отже всі держави середньої і східної Европи, загрожені безпосередньо чи тільки посередньо тією політикою німецької експанзії, повинні шукати шляхів спільної оборони перед тією загрозою. Одним з таких шляхів є польсько-совітське порозуміння, якого вістря звернене головно проти Карпатської України, яку польські політичні чинники уважають шляхом німецького походу на схід, „до Одесси". **„Курієр Віленьскі"** (ч. 329. з 30-го листопада ц. р.) вмістив статтю В. Вельгорського п. н. „Нікле позори велькіх ржечи", в якій згаданий автор у звязку з польсько-совітською декларацією пише:

„Треба прийти до висновку, що Совіти в останньому часі піддали ревізії своє відношення до Польщі з остраху перед німецькою експанзією в напрямі України. Здається, що можливість тісної польсько-мадярської співпраці на майбутнє вони оцінюють як позитивний чинник для себе і — навпаки — у затриманні Закарпатської Руси у складі сьогоднішньої Чехословаччини Москва бачить заповідь, що Німеччина розбуджуватиме там український рух і виграватиме його проти Совітів. Зрештою ця заповідь вже здійснюється від деякого часу на терені тієї провінції".

„Вєк Нови" (з 1-го грудня ц. р.) у статті п. н. „Нові шляхи німецької політичної експанзії" пише:

„Може бути, що дрібна на перший погляд справа Підкарпатської Руси виявила ще один південно-східній напрямок змагань німецької експанзії, про що так багато пише французька преса. Це має бути стара націонал-соціялістична концепція відірвання від Росії багатої, великої України, що дісталасиб під виключний вплив Німеччини. В тій концепції Підкарпатська Русь мала би стати чимсь у роді українського Піємонту. На таку концепцію вказує раптове загальне домагання німецької преси, щоб дати русинам (їх називають тоді українцями) право розпоряджати собою в дусі автономічного союзу з чехословацькою державою. Такж щораз частіше стрічається в німецькій пресі назву „Чехословацько-українська держава". Так називає нову Чехію „Фелькішер Беобахтер" з 16. X. ц. р., так називає її офіційне німецьке видавництво політичних документів".

„Курієр Польскі" (ч. 325 з 26-го листопада ц. р.) умістив статтю п. н. „Мельодія довгої хвилі" з підзаголовком: „Підкарпатська Русь та її призначення". Автор тієї статті намагається переконати читачів, що польська опінія не відразу далася переконати на користь концепції прилучення Руси до Мадярщини. Але:

„при щораз глибшій пенетрації німецьких впливів в політичне життя Чехословаччини й залишення при ній Підкарпатської Руси — створює з тієї країни важливий і вигідний диспозиційний осередок в українській акції. Підкарпатська Русь — це окраєць неврожайної верховини з мало усвідомленою національно і мало культурною людністю — але при деяких зусиллях чинників, що стоять поза тією Русею, може стати зав'язком українських національних рухів. Німеччина, здобувши через Чехословаччину доступ до Руси — може легко створити собі з неї знамениту точку випаду на схід. Таким чином під наші південні границі підходить озброєне німецькою пропагандою рамя, що тримає смолоскип української ірреденти".

Це, як теж недвозначна підтримка концепції спільного польсько-мадярського кордону, яку їй дала італійська преса — каже автор статті — причинилося до того, що польським офіційним чинникам легко вдалося зєднати польську опінію для концепції „Русь для Мадярщини".

„Давно вже на сторінках урядових часописів не було такої нагальної, такої гострої, такої виразної кампанії, як у справі прилучення Підкарпатської Руси до Мадярщини... Відкладення сьогодні цілої цієї справи „ад календас ґрекас" є в тій ситуації для декого розчаруванням. Бо треба собі виразно сказати, що не добувши спільної польсько-мадярської границі, сьогодні всеж мусимо покрити всі кошти тієї імпрези; отже платимо за неї і дальшим погіршенням польсько-чеських взаємин і виразною напругою наших союзницьких взаємин з Румунією та поглибленням тієї хмари нехіті, що від деякого часу збирається на заході у відношенні до Польщі — а в заміну ми, на жаль, нічого не дістали. Чи варто було в тих умовинах започатковувати ту цілу історію, це, очевидно, інша, хоча дуже важлива справа".

Автор ставить собі питання, чому так сталося і відповідаючи на нього приходить до переконання, що попри невмілу тактику мадярської політики й попри брак енерґії й рішучости мадярського премієра Імредія й міністра Канії

„інші чинники відіграли тут рішальну ролю. Третя Німеччина від першої хвилини не скривала свого неґативного відношення до справи Руси — і ця нехіть була напевно в тій цілій справі рішальним чинником. Це кидає особливо загрозливе світло на суть цілої проблеми та її наслідки. Німецький райх мусить мати спеціяльні наміри у відношенні до Руси, коли не годиться на те, щоб її прилучити до Мадярщини — а польська опінія має право запитатися, які це наміри і чому так сталося?"

Якіж висновки робить „Курієр Польскі" з того, що сталося? Довідуємося про те з закінчення статті:

„Витвореної тепер ситуації не беремо зрештою занадто траґічно— вже хочби тому, що ми не дуже вірили у вигляди реалізації мадярської концепції і що ми ніколи не оманювали себе щодо оцінки політичного положення Польщі в нововитвореній европейській ситуації. Перед польською політикою стоять не від сьогодні нечувано важкі до розвязки проблеми. Середня Европа знаходиться сьогодні у стані коли з розпукою шукається нової політичної рівноваги, а в тих пошуканках роля Польщі є одночасно важлива і дуже важка. Очевидно, що саме така, як тепер, розвязка справи Руси, не влекшить Польщі добре розіграти цілу проблему середньої Европи. Бо вона висуває крім цього на перший плян справу українських рухів створюючи тимсамим для Польщі нові труднощі зовнішні і — внутрішні".

Характеристичну статтю п. н. „Хмари над Східною Европою" помістив виленський **„Курієр Повшехни"** (ч. 325 з 28-го листопада ц. р.). Підписаний під нею п. В. нагадує, що у своїй промові, виголошеній у Райхенберґу, міністр пропаганди Райху д-р Ґебельс заявив, що в найближчих місяцях не треба сподіватися поважних політичних струсів, і каже:

„Тому, що єдиним виновником „поважних політичних струсів в Европі" властиво може бути тільки Німеччина, цю заповідь Ґебельса треба признати міродайною."

Зрештою — каже автор — ця заповідь покривається з передсказанням Димітрова, який заповів, що поважних політичних струсів в Европі треба сподіватися щойно на весну 1939-го року.

„Виринає тільки питання щодо місця, в якому ці струси мають появитися. Але переважає думка, що ці струси проявляться радше на сході Европи ніж на заході. До поширення цієї думки багато причинилося та обставина, що деяка частина західньо-европейської преси просто суґерує Гітлерові акцію на сході. Відома заява премієра Чемберлена, який признав верховне становище Німеччини в середній і східній Европі, як теж продовжування політики, що змагає до порозуміння західніх великодержав з віссю Берлін—Рим коштом посвяти східньої Европи апетитам німецького імперіялізму."

Коли так виглядає загальне політичне положення,

„в цьому моменті невральґічною точкою Европи є Закарпатська Русь або Україна, яку Німеччина окружає особливою увагою. Є багато моментів, які вказують на тісну співпрацю українського уряду монсіньора Волошина в Хусті з Німеччиною. Створення консуляту Райху в тій столиці Закарпатської України — це новий і промовистий доказ зацікавлення Німеччини тією країною. Коли деякі польські часописи мали ще якісь ілюзії щодо намірів Німеччини в тій справі, ми вказали, що „Коли Гітлер не погодиться на спільну польсько-мадярську границю, то це буде знак, що почне окружати Польщу від півдня і виграє український карту". („Курієр Повшехни з [illegible] X. 1938). Дальший розвиток подій вже підтвердив наші передбачування. Сьогодні вже горобці на даху співають про те, що Гітлер почав окружати Польщу від півдня і виграє українську карту."

Автор наводить думку п. Люпа з [illegible]ського „Слова", часопису, який обстоює польсько-німецьку приязнь:

„Підкарпатська Русь лежить між Мадярщиною, Польщею і Румунією. Тож висунена так далеко на схід форпочта Німеччини може бути точкою виходу для офензиви у всіх трьох напрямах. Німці з Підкарпатської Руси таксамо можуть забратись до Румунії згідно з нашими передбачуваннями, як і до Мадярщини згідно з передбачуваннями Димітрова, як і до Польщі згідно з передбачуваннями п. Люпа зі „Слова"... На думку п. Люпа наслідком існування Закарпатської України з ласки Німеччини буде те, що [illegible] рік або за два матимемо у Східній Галичині те, що чехи в літі цього року мали з Судетах. Звідси, розуміється, необхідність [illegible] бігти на час".

У цій політиці „запобігання" автор не [illegible] на Італію, бо вона — на його думку — від моменту, як заключила союз з Німеччиною, не [illegible] власної заграничної політики. Автор [illegible] зближення деяких держав загрожених експанзією Німеччини на схід, головним чином на [illegible]сько-большевицьке порозуміння.

—o—

НОВИНКИ.

— **Панахида по бл. п. Миколі Бенцалеві,** [illegible] їнському акторові, режисерові театру ім. [illegible] тляревського і директорові б. театру ім. [illegible] вича відбудеться заходом Союзу Діячів Українського Театрального Мистецтва в суботу [illegible] в год. 9. рано в архикатедральнім храмі св. [illegible] Панахиду співатиме хор театру ім. І. Котляревського. На Службу Божу й панахиду запрошує українське громадянство Львова Союз Діячів Українського Театрального Мистецтва.

— **Громадяни!** Звертаємо увагу на [illegible] Львові при вулиці Собеського ч. 7, [illegible] тива „Фарбокрам", яка доставляє [illegible] машнього господарства, косметику, [illegible] інші товари. Увесь дохід на „Рідну Школу". 2378

— **З якнайкращих** шкірок футро — [illegible] і виконує у нас тільки Юліян Гаушевський [illegible] рік осн. 1928 — Львів, пл. Капітульна [illegible] пов., телефон 254-16.

— **Кружок „Рідної Школи" ім. Гавая [illegible]** організує курс першої помочі в [illegible] ках під проводом „Українського [illegible] Товариства". Зголошення приймає [illegible] Кружка при вул. Мохнацького 12 [illegible] —13.30. Оплата за курс 6 зол., [illegible] знижка. Курс почнеться вже 6-го [illegible] буде тривати 2—3 тижні в днях [illegible] ця, субота від год. 18.30—20.30. [illegible] практичні вправи в Українській Шпиталі [illegible] криття курсу відбудеться при [illegible] сти Вп. п. проф. д-ра Панчишина.

— **Присуд у комуністичному процесі** [illegible] і [illegible] ністичнім процесі Івана Путка і [illegible]

Львові трибунал окружного суду засудив І. Путка на 8 років вязниці, Бугаля на 3 роки. Г. Путка і Скибу по два роки.

— **Підпалюють і бють вікна.** В ночі з 28. на 29. листопада ц. р. в Золочеві вибили вікна в церковнім домі, де мешкає адміністратор парохії о. М. Стечишин і підпалили ґанок в домі філії „Сільського Господаря“ при вул. Коліовій ч. 40, де зміщується народня школа ім. М. Шашкевича. Пожежу вдалось погасити.

— **Пресові аґенції лише за дозволом держави.** Міністерство справедливости — пише польська преса — підготовляє проект новелі до промислового закону того змісту, що пресові аґенції могтимуть істнувати лише за дозволом міністерства промислу і торговлі. Проект цієї новелі розглянее сойм і сенат підчас звичайної сесії.

— **Старшини з почесними ступнями.** Президент Польщі видав декрет про умовини призначення старшин з почесними ступнями. Декрет постановляє, що за визначні заслуги для держави можуть бути старшинами з почесними ступнями громадяни Польщі і чужих держав.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Осіннє Черче.

Хто з нас не знає Черча! Коли не був у ньому, то начитався про нього. Черче — знаменитий живець! — скаже один... Черче — приємне місце відпочинку! — скаже другий, друга, чи друге... Черче — незле місце на концерти! — признасть кожний артист.

Про таке Черче я нині не вибираюся писати, бо поперше невідповідний час, а подруге не багато нового дав би після того, як появився „Полин під ногами“.

Я хочу написати про Черче — тихе як черниця, порожне як храм забутого Бога, про Черче, яке було перед відкриттям цілющих джерел і уздоровної боровини, про Черче — звичайне село в Рогатинщині, яке має в одиім куті кільканадцять віль і купелеве заведення, про Черче в пізну, погідну осінь, памятного 1938 р.

Хоч дощі пощадили цієї осени Галичину, традиційне болото стрічає вас зараз на вступі і вірно товаришить, кудиб ви не рушулись. Можеб воно не пхалося так під ноги, колиб у Черчі не йшла тепер велика будівляна праця: село будує районову молочарню, живець — нові лазнички.

Коло поверхового будинку молочарні горять вогні і горить робота. Будинок уже підведений під дах, от-от накриють його і буде зимовий „файрант“.

— Кілько буде коштувати — питаю директора.

Сказав мені велику суму, що аж дивно стало.

— Звідкиж набрали грошей?

— Все це сотик до сотика, сотик до сотика, в товщевих одиниць. Та що я оперую такими великими одиницями як сотик! Чверть сотик до чверть сотика. Складали ми ощадности в „Центробанку“, а тепер вибрали.

— І вистале?

— Ні, але маємо надію, що якось полатаємо. Дістанемо в банку позичку, половину того, що мали там зложеного і в той спосіб...

Кілько в той спосіб повстало, повстає і напевно ще повстане домів і діл. Галичани смішні своєю дрібничковістю, коли йде про великі, як бувало казали над Дніпром: ґрандіозні речі, але цінні, коли йде про менші, які зложені разом дають дуже часто велике!

Районівка буде змеханізована, матиме пастеризаційні апарати і все і все, чого вимагає гострий молочарський закон. Він спиняє тільки слабодухів і непорадників, упертих і завзятих не спинить...

Довгі валки возів, наладованих дзвінкою цеглою, тягнуться по дорозі. Одні спиняються коло молочарні — другі їдуть далі, до живця.

Там ставлять нові лазнички...

Директори живця, що привітно всміхнені приймають літом лікуванців, тепер мов не ті. З усміху ні сліду, а чистого, ласкавого голосу тільки марні рештки. Чола насуплені, очі грізно напружені, голос хрипкий як у ґенерала при кінці баталії.

— Де везете ту цеглу?! Вісьта беріть!...

— Чому ще досі вапно не готове?!.. Коли будете робити, по півночі?!...

Вапно кипить, робота кипить, цегла дзвонить і — дзвонить шина на „файрант“. Звечоріло... Електричні лямпи на будові гаснуть, люди розходяться по хатах. Обмити руки, швидко щось перекусити і до часопису, і до радія.

Бо нині село не так читає ґазету як давніше і не так слухає радія. Не вистачає йому тижневик і детектор.

Цікавиться усім, що у світі діється, цікавиться навіть хто їде чи іде до села. Кажуть, що все хтось стоїть на горбі і дивиться цікаво на шлях...

А осінь іде і їде і за собою зиму веде. Але село її не боїться. Окутало хати загатами, забезпечило молоді щепи і певне того, що перезимує.

Галактіон Чіпка.

— **Сензаційна афера урядовця скарбової контролі перед судом.** Перед апеляційним судом у Варшаві відбулася розправа проти б. керманича бриґади скарбової контролі Станислава Равіч-Тшарова та його заступника Яна Бардальського за службові зловживання. Згаданий Равіч-Тшаров зі Сосновця здобув розголос і признання від своїх зверхників за енерґійне викривання тайних горалень. За свою „енерґійну“ діяльність здобував не лише признання, але також великі грошеві суми як нагороду. Щойно пізніше виявилося, що Равіч-Тшаров намовляв свого спільника Йосифа Марціша, щоб він підшукував ласих на гроші і вони закладали тайні горальні. Цей інтерес приносив великі користи, бо високі грошеві нагороди за викривання тайних горалень, значно перевищали видатки на їх заложення. Тому то трибунал окружного суду в Сосвівці гостро напятнував провокаторську діяльність підсудних і засудив Равіча-Тшарова на 6 років вязниці, Яна Бадальського на 4 роки і Йосифа Марціша на два роки. Справа опинилась перед апеляційним судом у Варшаві, але суд відложив її з формальних причин.

— **Понад 178.000 подорожніх переїхало „зайцем“.** Дирекції державних залізниць в Польщі ведуть гостру боротьбу з подорожніми, які їздять „зайцем“, себто без білетів. Згідно з офіційними даними в 1937 р. викрили на залізницях 178 тисяч подорожніх, які їхали без білетів. Найбільше таких подорожніх без білетів припадає на виленську округу, бо аж 92.000, варшавську округу — 37.000, радомську округу 15.000. Найменше подорожніх без білетів було в познанській окрузі, бо 2.000 осіб і катовицькій — 1.500. В дійсности зловлені подорожні без білетів творять невеличкий відсоток. За таку їзду без білетів вимірюють тепер суди вищі кари.

— **Збожеволіла на вістку про злочин сина.** Під закидом убивства чотирьох осіб родини Пентковських у Старосельцях пов. Білосток поліція арештувала Владислава Подскробка та його брата 19-літнього Зигмунта. Поліція арештувала вбивника Владислава Подскробка саме у хвилині, коли він виходив з цвинтаря у Старосельцях з похорону своєї нареченої 17-літньої Гелени Шинґельської. Мама убивників на вістку арештування своїх синів збожеволіла. Її відвезли до шпиталю в Хорощі.

— **До помешкання естонського поліціянта** в Реквері кинули невідомі напасники бомбу, від вибуху якої повилітали всі вікна у промірі 500 метрів. На щастя жертв у людях не було. Здогадуються, що бомбу до помешкання поліціянта кинули пачкарі спірту тому, що згаданий поліціянт причинився до викриття ватаги пачкарів.

— **Не вільно за безцін купувати жидівських підприємств.** Комісар Біркель у Відні видав розпорядок зі забороною купувати за безцін підприємства і доми від жидів. Розпорядок уневажнює всі договори купна жидівського майна нижче їхньої вартости. Члени партії, які купували від жидів їхне майно нижче вартости і нотарі, які леґалізували такі договори купна, відповідатимуть перед судом. Крім того їх усунуть з партії. На основі заяв, що їх підписали заінкавлені, в б. Австрії є 102 жиди міліонерами. Майно австрійських жидів оцінюють на 2 міліярди 300 міліонів марок. Зпоміж 102-ох міліонерів 27 мають поверх 2 і пів міліона майна.

— **Щасливий батько... 85-х дітей.** Португальська преса повідомляє, що в містечку Песеґуеіро помер будівельний підприємець Антоніо Хасінто у 80-му році життя. Він залишив аж 85 дітей, безліч внуків і правнуків. Шкода, що преса не подає кілько темпераментний Антоніо залишив... вдовиць.

— **25 дітей згинуло в залізничо-автобусовій катастрофі.** Недалеко Мілвейль у стейті Юта у Злучених Державах автобус зі шкільними дітьми дістався під колеса особового поїзду. В катастрофі згинуло 25 дітей, а 12 важко ранених бореться зі смертю у шпиталі. Причиною катастрофи була страшна метелиця.

— **Новий летунський рекорд.** Колишній кабаретовий танцюрист Джоні Дженс скінчив учора лет понад американським континентом з Льос Анджельос до Ню Йорку. Дженс перелетів без осідання на літаку власної конструкції в часі 30 годин і 40 хвилин. Його літак це малий однособовий літак, що важить ледви 360 кг.

— **Несамовитий законопроект.** До національних зборів в Анкарі, пише турецька преса, вплинув законопроект того змісту, що покійний президент Туреччини Ататурк буде вічним послом з Анкари. Його мандату не можна передати нікому іншому. Підчас відчитування прізвищ присутніх послів предсідник парляменту відповідатиме при згадці прізвища Ататурка: „присутній“. Як відомо президент Ататурк адоптував три дівчині за свої доні. Наймепша з них іменем Ульха не знає взагалі про смерть свого прибраного батька і мешкає від часу недуги покійного президента у свого стрийка в державнім маєтку під Анкарою. Друга прибрана донька, відома військова летунка Сабіга Гокчен, важко занедужала на вістку про смерть Ататурка і перебуває тепер у шпиталю. Третя адоптована донька Ататурка, пані Афет, яка є головою комітету історичних студій, не покидає свого помешкання від смерти Ататурка.

— **200 ранених осіб підчас висвітлювання фільми.** Недалеко м. Порто в Португалії висвітлювало мандрівне кіно фільму в селі Фремуядо на вільному воздусі. Частина видців, понад 200 осіб, приглядалось фільмі з даху поверхового дому. Нагло дах заломився і всі видці впали до помешкання на перший поверх, де заломились теж підлоги. Завдяки негайній ратунковій акції ніхто з видців не вдушився, але за те всі покалічились і важко потовклись. Кільканадцять осіб мають поломані руки, ноги і ребра.

Звіт. Лікарські [illegible] з [illegible] про [illegible] [illegible] сірої води „[illegible]“ [illegible] у людей у [illegible] віці.

—o—

Нові кн[illegible] і журнали.

ЖУРНАЛИ.

VÖLKERBUND. Revue de politique internationale. VII.e Année. Nr. 24. 27. Septembre 1938. Genève.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavaní politického, sociálního a kulturního života slovanských států a narodů. Ročník XXX. C. 7. Září 1938. Praha.

OKO W OKO. Miesięcznik. Nr. 10. Październik 1938. Lwów.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 41. Z 15. października 1938. Warszawa.

Театри.

Великий Театр.

Субота 3. XII. год. 7.30 веч. „Закохана королева“.

Неділя 4. XII. год. 3.30 попол. „Закохана королева“. Год. 7.30 веч. „Інтрига й кохання“ премієра.

Український Театр ім. І. Котляревського.

Львів Театр Ріжнородностей, нар. Дім:

4. XII. год. 3. поп. „Маруся Богуславка“

4. XII. год. 7.45 веч. „Слово о полку Ігоревім“.

5. XII. год. 3 попол. для шкільної молоді „Орлеан“.

5. XII. год. 7.45 веч. „На полі крови“.

Білети вже продає Союзний Базар від год. 8—12 і від 3—7 веч.

3. XII. Левандівка: Орфей у пеклі.

6. XII. Левандівка: Найлірніший чоловік.

6. XII. Знесіння: Лісова пісня.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРНОПІЛЬ:

3. XII. Сузанна.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ПЕРЕМИШЛЯНИ:

3. XII. Гетьман Полуботок.

4. XII. Невольник.

ГЛИНЯНИ:

5. XII. Дай серцю волю.

6. XII. Мати наймичка.

7. XII. Безталанна.

8. XII. Невольник.

В січні на свята театр приїде до Львова.

КІНА.

АПОЛЬО: „Флоріян“ Родзевичівни.
АТЛЯНТИК: „Зов Півночі“.
БАЛТИК: „Весна залюблених“ „Втікач із Сан Квентену“.
ВАНДА: „Чарівниця з Салем“, „Кід Ґалігад“.
ҐРАЖИНА: „Геґенка“ за осн. Ол. Малішевс.
ЕВРОПА: „Геній сцени“ з Людв. Сольським.
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка“ Вальта Дізнея.
КАСІНО: „Забута мельодія“.
КОПЕРНИК: „Пековий авантурник“ і кольорова гротеска.
МАРУСЕНЬКА: „Перли корони“ (Саша Ґітрі).
МЕТРО: „Коли цвіте бузок“.
МІРАЖ: „Ракета на Марса“.
МУЗА: „Радість життя“.
ПАКС: „Келп Наг“.
ПАЛЯС: „Примари“.
РАЙ: „Моє щастя це ти“ (Вен. Джіліо, Іза Міранда).
РІЯЛЬТО: „Парижанка“.
РОКСІ: „Мандрівний нарід“.
СВІТ: „Чар богеми“, „Чоловік, що жив 2 рази“.
СВЯТОВІД: „Кохання в кайданах“, „Помста Тарзана“.
СТИЛЕВЕ: „Під фальшивим обвинуваченням“ і ревія.
ТОН: „Злочин у Монте Карльо“ „Льокай ясновельможної пані“.
УТІХА: „У пастці“ та ревія.
ХИМЕРА: „Соловейко“ Шерлі Темпль.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Семерінґ, Баден, Весляв“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кельм і Син)
„Венеція, Верона, Капрі“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 3. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Дуті інструменти, з пл., 11.57 Сиґнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика з пл. 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „У царстві св. Варвари“, 15.30 Орхестра, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Літер. хроніка, 16.30 Словно-муз. авд. жор. 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка, В день св. Варвари, словно-муз. авд., 19.15 Концерт орх. 19.50 Мадярські мельодії, муз. авд., пісеньки у вик. мандоліністи, бас, гітарове тріо, 20.35 Веч. денник, метереольоґічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Гумор і музика, орх., пісеньки, баритон, у перерві коло год. 21.30 „Дар Олімпу“ новеля, коло год. 22.15 „Трансакція“ скеч, 22.55 Інформаційна авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 „Звінчення вадній, 23.15—23.55 Танк. музика з пл. (Варшава І. Рашин).

Неділя, 4. грудня 1938.

7.20 Сальон. орх., 8.00 Ранішній денник, .15 Для села: Газетка, Огляд ринків, Танки та пісеньки ріжних народів, 8.45 Поранок хлібороба, „Чому годівельники мають докормлювати вівці“ гутірка Ол. Мартиника, Пісні у вик. міш. хору, 11.15 Спів. авд. 11.45 Орхестра з пл., 11.57 Сиґнал, 12.03 Симф. поранок, орх., скрипка, 13.05 Культурне життя Перемишля, 13.15 У свято гірника: Музика у вик. орх., міш. хор, 14.40 Сонце мандрує, авд. для дітей, 15.00 Словно-муз. авд., 15.25 Золота Книга громад, 16.15 Театр Уяви „Сила променів“ з життя Кірів, 17.00 форт., 17.30 Орх., сопран, Юрашів хор, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця під левом“, 20.10 Спорт, 20.15 Збірні спортові вістки; політ. огляд веч. денник, звук. тижневик, метеорол. вістки, програма на завтра, 21.20 І. Лосієва демонструє новий інструмент муз. „Мартено“, 21.40 Весела гірнича авд., 22.10 Спорт, 22.45 Родинне гніздо Пілсудського, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танкова музика (Варшава II).

Понеділок, 5. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Пісні з пл., 8.00 Для шкіл: у роковини уродин маршала, 11.00 Для шкіл: Тайни муравлища, 11.15 Музика з пл., 11.57 Сиґнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Для купців і промисловців: Викуповуємо промислові свідоцтва, Контроля видатків, 13.30 Шопен, авд. для гімназій: Польонези, мазурки, вальси, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Народжений в неволі“ авд. для молоді, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Наукова хроніка: фізика, 16.35 Квартетові мініятури, смичк. квартет, 17.10 Господарський патріотизм, 17.20 В день уродин Пілсудського: фейлетон, нар. пісні, спів, форт., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Із питань історії, 18.20 Актуальна гутірка, 18.30 Муз. авд.: „Шляхом марш. Пілсудського“, орх., хор, сопр., барит., 19.00 Вояцька авд., 19.30 Військ. орх., спів, 20.35 Веч. денник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Ресітель прімадонни нюйорської опери Ґрейс Мур; у перерві коло год. 21.30 Поетичні новини, 22.30 Музика з пл., 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.10—23.55 Симф. концерт, орх., скрипка (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 3. грудня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Молодь грає і співає, 17.00, 18.00 Оперетові мельодії, сопран, тенор, 19.45 Вечірній гомін, БІЛГОРОД 18.00 Нар. музика, 18.45, 19.00 Рос. романси, 20.00, 21.00 Нар. танки та пісні, БЕРОМІНСТЕР 21.25 Нар. пісні, 21.50 Пісні Бенацького, в діялекті, ВІДЕНЬ 9.30 Авд. для дітей, 12.00 Балетова музика, 13.15 Давні танки, 15.30 Оповідання та пісні, 20.10, 21.00 Весела музична авд., ВЕЖА АЙФЛЯ 18.00, 19.00 Вагнерівський вечір, 20.00 Форт., спів, 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 Опера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. всячина, 15.15 Пісні, музика, 20.10, 21.00 „Борис Годунов“ оп. Мусоргського, ДРОЙТВІЧ 18.00 „Містрелі з Кентокі“ муринська ревія, КЕНІҐСБЕРҐ 15.30 Для дітей, КЕЛЬН 20.10, 21.00 „Хусточка королеви“ оп. І. Штравса, КОПЕНГАГА 20.00, 22.30 Пісні, ЛЯЙПЦІҐ 15.20 Пісні, оповідання, ЛЯҐТІ 18.50 Форт., 19.20 Легка музика, 21.10 Танк. музика, МІЛЯНО 17.00 Концерт камер. орх., скрипка, 19.20, 20.30, 22.00 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.00, 21.15 Пісні, 18.30 Скрипкові твори А. Тансмана, 19.15 Газетка для наймолодших, 21.30, 22.00 Театр Уяви: Казки Андерсена, 23.05 Симф. музика, РИҐА 17.20, 18.00 Лотиські пісні, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Із мовчання доли фонтана“ муз. легенда Дж. Мулє, „Приятель Фриц“ ок. оп. Маскапія, СОФІЯ 18.15 Популярна музика, 19.00 Квартет мандоліністів, 19.30 Спів. ресітель Табакової, СОТЕНС 18.35 Пісні, СТОКГОЛЬМ 22.45 Пісні.

Неділя, 4. грудня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орхестра, акордеоністи, форт. дует, 18.00 Настроєва музика, 19.20 Інструмент. кабарет, БІЛҐОРОД 20.00 21.00 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 19.50 Легка музика, 21.10 Камер. музика, БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 22.10 23.10 „Кармен“ оп. Біцета, ВІДЕНЬ 14.00 15.00 Концерт бажань, 15.25 Смичк. квартет Херубіні, 19.10 Пісні, 20.10 Віденські пісеньки, 20.55 21.00 Нова нім. музика, вік. симф. орх., ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00 Спів, фортепян, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.30 Спів, скрипка, клявесин, органи, 18.00 „Вальдфріден“ ком. Тома, 18.30 Фільг. концерт, 20.40 21.00 „Птах Солейди“ оп. Доліпа на осн. „1001 ночі“, ДРОЙТВІЧ 18.20 19.00 20.00 Лістові твори, форт., КЕЛЬН 15.30 Для дітей, 18.30 Бетовенові пісні, 20.10 21.00 Давні танки, серенади, КОПЕНГАҐЕН 18.00 Форт., 20.15 Концерт (Моцарт), ЛЯҐТІ 18.25 Спів, форт., ЛІЛЬ 21.00 22.00 23.00 „Гостинниця під Білим Конем“ оп. Бенацького, МІЛЯНО 17.00 18.00 Симф. концерт, МІНХЕН 15.00 Для дітей, 19.00 Нар. музика, 20.30 21.00 „Ластівка“ оп. Пучіні, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 21.30 22.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні, РИМ 17.00 Розр. музика, 18.10 Танки сх. Европи, 21.00 Симф. концерт, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 18.00 „Фавст“ оп. Ґуноа.

Понеділок, 5. грудня 1938.

БЕРЛІН 9.45, 10.00 Для дітей, 17.00 Смичк. квартет Моцарта, 18.00, 19.00 Розр. музика, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, (після комунікату) 22.00 Опера, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМАНД. 21.00 22.00 „Забавка її королівської великости“ оп. Кеніґсберґера, ВІДЕНЬ 18.30 Сольо на цитрі, ГАМБУРҐ 10.30 Популярна музика, 20.10, 21.00 Муз. вечір для молоді, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Пісні, 18.30 Сучасна форт. музика, 20.10 21.00 Чімецько-грецький концерт, 22.30 Квінтет ґ-моль Дявціа, 21.20 Баритон, Форт, 22.40 Дута орх., ЛЯҐТІ 21.55 Легка музика, ЛІЛЬ 21.30 Симф. концерт, МІЛЯНО 19.45, 20.20 Розр. музика, 21.30 Дует, 21.50 Описова музика, орх., МІНХЕН 18.20 Форт. квартет а-моль Брамса, 21.20 Сучасна камер. музика, ОСЛЬО 18.10 Форт., РАДІО ПАРІ 20.00 (після комунікату) Орх. концерт, 21.15 Форт., РИҐА 15.05 Популярна музика, 16.50 Оп. муз, 18.05 Хоральні пісні, РИМ 17.15 Орг. музика, 21.00, 22.00 „Ґейша“ оп. Джонса, СТОКГОЛЬМ 15.00 Гавайська гітара, 17.05 Нар. мельодії, 20.40, 21.00 Орх. концерт

Радіокутик.

ДЗВОНИ В ЗАГРЕБІ.

З початком цього місяця радіовисильня в Загребі починає свою щоденну програму трансмісією дзвонів з церкви Св. Марка. Для цієї мети заінстальовано спеціяльно мікрофон на дзвіниці церкви

ЗАТЬМІННЯ МІСЯЦЯ В РАДІОВОМУ РЕПОРТАЖІ.

Дня 7. листопада висилало англійське радіо репортаж, з обсерваторії льондонського університету зі затьми місяця. Персонал обсерваторії слідкував за ходом цілого явища та ділився своїми спостереженнями зі слухачами. Слухачі, які приглядалися ямі у своїх хатах, могли одночасно чути фахові пояснення поміщених обсерваторів.

НОВИЙ РАДІОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ.

У Сполучених Державах Америки опрацьовано для американського пасажирського летунства радіовий прилад для поміру висоти. Малим висильним апаратом можна потягаючи спеціяльну голівку, висилати з літака на землю прямолінійну радіову хвилю. Висоту обчисляють на основі часу, який перейде від хвилини висилання хвилі до моменту, коли вона досягає землі. Це обчислення переводить сам апарат, так що летун тільки бачить висліл.

РЕЦИТАЦІЇ ПОЕЗІЙ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

Дня 15. листопада н. р. надавала львівська висильня П. Р. вибрані вірші Лесі Українки. Ми писали вже про творчість Лесі Українки і з тих кількох віршів важко буде віддати цілий чар поезій авторки, яка відріжняється тим, що її поезія крім ніжних тонів, має тони глибокі повні, мужеські та енергійні. Того роду поезія вимагає окремого голосового опрацювання. Треба признати, що п. Едокова Сенин-Ґреґжакова, рецитаторка безумовно з великим таланом, виголосила ці поезії дуже гарно

БІРЖА

Львів, 2. грудня 1938

ГРОШІ.

Купно-продаж: Бельґи бельг. 90—[illegible] 89·60. Доляри америк. 531·00—527·5. Доляри канад. 5·26·0—5·24·00. Фльорени гол. 290·14—288·00. Франки фр. 14·1—13·92. Франки шв. 121·00—12·15. Фунти анг. 25·3—24·79. Гульдени данц. 100·25—99·25. Корони чеськ. 19·75—19·10. Корони дун. 110·2—110·2. Корони норв. 124·5—[illegible]. Корони шв. 128·54—127·4. Ліри іт. 19·00—18·60. Марки фінлян. 11·19—10·7. Марки нім. срібні 92·0—99·00. [illegible] Авів

Папери.

4 і пів проц. внут. 67·20—64·50 3 ів. 1 ем. 83·50 серія 93·50, 2 ем. 82·75 серія 92·00, 5. конвер. 68·25, 4 прем. дол. [illegible] 4 консолід. 68·25—66·00

Акції.

Банк Польський 131·0) Цукор [illegible] Вугодь 35·00—34·15, Ліпльоп 9·50—[illegible] Островець 65·00, Стараховичі 43·75.
Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 2. грудня 1938
1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·20 [illegible]
1 кг. масла бочков вид. з опак. 3·30 [illegible]
молоко 19—20 сот.
копа яєць 1·5 [illegible]

Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Diło“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło“, Lwów, Rynek [illegible]
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“ „Львів, Ринок [illegible]